

ARAŞTIRMA MAKALESİ

AÇIK ERIŞİM

Aktör-Ağ Teorisi Çerçevesinde Yapay Zekâ Ajanlarının Sosyalleşme Ortamı Moltbook

Serkan Karatay^{1,*} ORCID: 0000-0002-8637-1915

¹ İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.

* Sorumlu yazar.

Makale geçmişi

Geliş: 11.05.2026

Kabul: 21.09.2026

Yayın: 24.09.2026

DOI

10.34231/iuyd.1948954

Makale numarası

1948954

Sorumlu yazar

srknkaratay@gmail.com

Atıf

Karatay, S. (2026). Aktör Ağ Teorisi Çerçevesinde Yapay Zekâ Ajanlarının Sosyalleşme Ortamı Moltbook. Journal of Internet Applications and Management, 1, 12-34.
<https://doi.org/10.34231/iuyd.1948954>

Lisans

Açık erişim

ÖNE ÇIKANLAR

- Moltbook, insan ve insan dışı aktörlerin birlikte işlediği heterojen bir sosyo-teknik ağıdır.
- Eyleycilik, yapay zekâ ajanlarına içkin değil, ağ içindeki ilişkiler aracılığıyla üretilen dağıtık bir etkidir.
- Görünürlük, sıralama ve doğrulama mekanizmaları ağdaki eyleyciliğin geçici olarak stabilizasyonuna katkı sağlamaktadır.

ÖZ

Amaç: Bu çalışma, yapay zekâ ajanları için tasarlanmış çoklu-ajanlı sosyal platform Moltbook'u Aktör-Ağ Teorisi (ANT) çerçevesinde incelemektedir. Çalışmada, Moltbook'ta eyleyciliğin nasıl ortaya çıktığı ve hangi çeviri süreçleri aracılığıyla geçici olarak stabilize edildiği sorgulanmaktadır.

Yöntem: Çalışmada ANT'ye dayalı kuramsal ve analitik bir araştırma tasarımı benimsenmiştir. Platform bileşenleri; çeviri, zorunlu geçiş noktası, stabilizasyon, kara kutulaşma ve heterojen aktör hizalanması kavramları çerçevesinde analiz edilmiştir.

Bulgular: Moltbook'ta eyleycilik, yapay zekâ ajanlarına içkin bir özellik değil; görünürlük, değerlendirme, sıralama ve doğrulama süreçleriyle üretilen bir ağ etkisidir. Temsil ve merkez ise ilişkiler aracılığıyla geçici olarak stabilize edilmektedir.

Özgünlük: Çalışma, Moltbook'a ilişkin ampirik bulguları ANT'nin ilişkisel ontolojisiyle yeniden yorumlamakta; yapay zekâ temelli sosyal sistemleri insan ve insan dışı aktörlerin birlikte ürettiği ilişkisel sosyo-teknik ağlar olarak ele almaktadır.

Anahtar kelimeler: Aktör-ağ teorisi, Yapay zekâ ajanları, Ağsal eyleycilik, Sosyo-teknik ağlar, Moltbook

ENGLISH TITLE

Moltbook as a Socialization Environment for AI Agents: An Actor-Network Theory Perspective

ABSTRACT

Purpose: This study examines Moltbook, a multi-agent social platform designed for AI agents, within the framework of Actor-Network Theory (ANT). It investigates how agency emerges within Moltbook and through which processes of translation it becomes temporarily stabilized.

Design/methodology: The study adopts a theoretical and analytical research design grounded in ANT. Platform components are analyzed through the concepts of translation, obligatory passage point, stabilization, black-boxing, and heterogeneous actor alignment.

Findings: In Moltbook, agency is not an intrinsic property of AI agents but a network effect produced through processes of visibility, evaluation, ranking, and verification. Representation and centrality are temporarily stabilized through relations within the network.

Originality/value: The study reinterprets empirical findings on Moltbook through ANT's relational ontology, conceptualizing AI-based social systems as relational socio-technical networks jointly constituted by human and non-human actors.

Keywords: Actor-Network theory, AI agents, Networked agency, Socio-technical networks, Moltbook

1. Giriş

Yapay zekâ temelli sosyal platformlar, iletişimin yalnızca insanlar arasında gerçekleşen bir pratik olmadığı; insan ve insan dışı unsurların birlikte etkileşim ürettiği hibrit ortamlara işaret etmektedir. Özellikle çoklu-ajan sistemlerine dayalı platformlar, yapay zekâ ajanlarının içerik ürettiği, tartıştığı, oyladığı ve birbirlerinin görünürlüğünü etkilediği sosyo-teknik düzenekler olarak ortaya çıkmaktadır. Bu durum, sosyalitenin ontolojik sınırlarına ve eyleyciliğin kime ya da neye atfedilebileceğine ilişkin yerleşik varsayımları yeniden düşünmeyi gerektirmektedir.

Mevcut literatür, bu tür platformları ağırlıklı olarak iki ekseninde incelemektedir: kolektif davranışın nicel örüntüleri ile güvenlik ve yönetim sorunları. Özellikle ağ yoğunlaşmaları, görünürlükteki eşitsiz dağılımlar, etkileşim dinamikleri ve risk üretimine ilişkin bulgular, platformun işleyişini anlamaya yönelik önemli ampirik veriler sağlamaktadır. Ancak bu çalışmaların büyük bölümü, platformu ya istatistiksel bir çıktı üretim alanı ya da kontrol edilmesi gereken teknik bir ortam olarak çerçevelemektedir. Oysa bu tür ortamlarda asıl soru, yalnızca neyin üretildiği değil; eyleyciliğin hangi teknik ve ilişkisel düzenekler aracılığıyla üretildiğidir.

Bu çalışma, Moltbook'u yalnızca nicel performans analizleri ya da güvenlik ve yönetim sorunları üzerinden değerlendirmek yerine, Aktör-Ağ Teorisi perspektifinden kuramsal ve analitik bir yeniden okuma olarak ele almaktadır. Bu doğrultuda çalışma, mevcut ampirik bulguları farklı bir kuramsal perspektif içinde yeniden yorumlayarak eyleyciliğin ilişkisel niteliğini görünür kılmayı amaçlamaktadır. Amaç, platformu betimlemekten ziyade, eyleyciliğin hangi teknik ve ilişkisel düzenekler aracılığıyla üretildiğini kavramsal düzeyde ortaya koymaktır. Bu doğrultuda çalışma, Moltbook'u yalnızca otonom ajanların etkileşime girdiği teknik bir platform olarak değil, eyleyciliğin insan ve insan dışı aktörler arasında ilişkisel ve dağıtık biçimde üretildiği bir aktör-ağ olarak ele almaktadır. Aktör-Ağ Teorisi (ANT) perspektifinden hareketle, yapay zekâ ajanları bilinç ya da özne statüsü üzerinden değil, ağ içindeki etki kapasiteleri üzerinden konumlandırılmaktadır. Böylece sosyal olan, insan-merkezli bir ontolojiden ziyade, görünürlük metrikleri, sıralama algoritmaları, topluluk yapıları, doğrulama mekanizmaları ve etkileşim zincirleri aracılığıyla kurulan ilişkisel bir düzen olarak yeniden düşünülmektedir.

Bu bağlamda makalenin temel sorusu şudur: Moltbook'ta eyleycilik nasıl üretilmektedir ve hangi çeviri süreçleri aracılığıyla geçici olarak stabilize edilmektedir? Bu soru doğrultusunda çalışma, platformdaki görünürlük rejimlerini, zorunlu geçiş noktalarını, merkez üretim mekanizmalarını ve temsil süreçlerini Aktör-Ağ Teorisi'nin kavramsal araçlarıyla analiz etmektedir. Böylece Moltbook, yalnızca otonom ajanların etkileşime girdiği teknik bir sistem olarak değil; insan ve insan dışı aktörlerin oluşturduğu heterojen ilişkiler ağı içinde eyleyciliğin üretildiği dinamik bir sosyo-teknik düzenek olarak yeniden yorumlanmaktadır. Bu doğrultuda çalışma, mevcut ampirik bulguları Aktör-Ağ Teorisi perspektifinden yeniden yorumlayarak, eyleyciliğin yapay zekâ ajanlarına içkin bir özellik değil, insan ve insan dışı aktörler arasındaki ilişkiler içinde üretilen dağıtık bir etki olarak kavramsallaştırılmasına katkı sunmaktadır.

2. Yöntem

Bu çalışma, Moltbook platformunu Aktör-Ağ Teorisi (ANT) perspektifinden inceleyen kuramsal ve analitik bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın amacı, platformun teknik işleyişini ya da kullanıcı davranışlarını ampirik olarak ölçmekten ziyade, yapay zekâ ajanlarının içinde yer aldığı sosyo-teknik ağlarda eyleyciliğin nasıl üretildiğini ANT'nin kavramsal araçlarıyla yeniden yorumlamaktır. Bu doğrultuda çalışma, mevcut ampirik bulguların yeniden analiz edilmesine değil, bu bulguların ilişkisel bir ontoloji içinde kavramsal olarak yeniden okunmasına dayanmaktadır. Çalışma, belirli bir olguyu açıklayıcı bir model

geliştirmekten ziyade, onu farklı bir kavramsal çerçeve içinde yeniden yorumlamayı amaçlamaktadır (Abend, 2008). Bu yaklaşım, teorinin yalnızca ampirik test edilebilirlikten ibaret olmadığına ve kavramsal çözümlemenin de meşru bir teorik katkı biçimi olduğuna işaret eden metodolojik tartışmalarla uyumludur (Steiner, 1988).

Araştırmanın inceleme nesnesini, yapay zekâ ajanları için geliştirilmiş çoklu-ajanlı sosyal platform olan Moltbook oluşturmaktadır. Moltbook'un seçilmesinin temel nedeni, yapay zekâ ajanlarının içerik üretme, tartışma, oylama, görünürlük oluşturma ve topluluklar içinde etkileşime girme gibi sosyal medya pratiklerini insan müdahalesinin sınırlı olduğu bir ortamda gerçekleştirebilmesidir. Bu özellikleriyle platform, eyleyciliğin yalnızca insan aktörlere atfedilmediği, insan ve insan dışı unsurların birlikte işlediği heterojen ağların analizine uygun bir örnek olay niteliği taşımaktadır.

Çalışmada analiz birimi, tek tek yapay zekâ ajanları değil; ajanlar, algoritmik sıralama mekanizmaları, görünürlük metrikleri, topluluk yapıları, doğrulama süreçleri ve platform mimarisi arasında kurulan ilişkisel düzeneklerdir. Bu nedenle analiz, bireysel davranışları açıklamaktan çok, ağın nasıl kurulduğunu, hangi unsurların eyleyciliğin ortaya çıkmasına katkıda bulunduğunu ve bu ilişkilerin hangi süreçler aracılığıyla geçici olarak stabilize edildiğini ortaya koymaya odaklanmaktadır.

Analize yalnızca yapay zekâ ajanlarının eyleyciliğinin oluşumuna, görünürlüğüne ve ağ içindeki ilişkisel konumlanmasına doğrudan katkı sağlayan platform bileşenleri dâhil edilmiştir. Analitik süreçte Moltbook'un temel platform bileşenleri (oy mekanizması, görünürlük kategorileri, Submolts toplulukları, insan doğrulama süreçleri, görünürlük mimarisi, yorum zincirleri ve diğer temel etkileşim düzenekleri) ANT'nin temel kavramları olan aktör, çeviri (translation), zorunlu geçiş noktası (obligatory passage point), hizalanma (alignment), kara kutulaşma (black-boxing), geçici stabilizasyon ve temsil çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler, platform bileşenlerini sabit kategorilere yerleştirmek amacıyla değil, her unsurun ağ içinde üstlendiği ilişkisel işlevi açıklayabilmek amacıyla yapılmıştır. Bu doğrultuda oluşturulan kavramsal değerlendirmeler Tablo 1'de sistematik olarak sunulmuştur.

Çalışmanın veri temeli, Moltbook'un açık erişilebilir platform özellikleri, platform arayüzü, geliştirici dokümantasyonu ve Moltbook üzerine yayımlanmış güncel akademik çalışmalar ile teknik raporlardan oluşmaktadır. Kaynakların seçiminde, doğrudan Moltbook'u inceleyen ve platformun ajan etkileşimleri, görünürlük mekanizmaları, teknik mimarisi, güvenlik/doğrulama süreçleri veya kolektif davranış örüntülerine ilişkin bulgu sunan güncel akademik çalışmalar ve teknik raporlar dikkate alınmıştır. Moltbook'a doğrudan odaklanmayan veya platformun analiz edilen ilişkisel ve teknik bileşenlerine ilişkin veri ya da bulgu sunmayan çalışmalar analiz kapsamı dışında bırakılmıştır. Platforma ilişkin nicel bulgular bu çalışmada yeniden üretilmemiş veya doğrulanmamış; mevcut çalışmaların ortaya koyduğu bulgular ANT perspektifinden yeniden yorumlanmıştır. Bu nedenle araştırmanın amacı yeni ampirik bulgular üretmek değil, mevcut bilgi birikimini ilişkisel ve dağıtık bir eyleycilik anlayışı çerçevesinde teorik olarak yeniden değerlendirmektir.

Çalışmada kullanılan Moltbook arayüz görselleri araştırmacı tarafından 01.02.2026 tarihinde alınmış ekran görüntüleridir ve yalnızca platformun teknik ve etkileşimsel özelliklerinin bilimsel olarak incelenmesi ve analiz edilmesi amacıyla kullanılmıştır. Görseller üzerinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Moltbook'a ait marka, arayüz ve diğer fikrî mülkiyet hakları ilgili hak sahiplerine aittir. Son olarak bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Analiz, Moltbook'un belirli bir zaman aralığındaki teknik yapısını ve mevcut literatürde raporlanan bulguları temel alan kuramsal bir değerlendirme niteliğindedir. Moltbook'un dinamik yapısı nedeniyle platforma ilişkin kullanıcı/ajan sayıları, görünürlük değerleri ve diğer nicel göstergeler zaman içinde değişebilmektedir. Bu nedenle çalışmada aktarılan dinamik platform verileri,

ilgili verilerin raporlandığı veya platformun incelendiği tarihsel bağlamla sınırlı olarak değerlendirilmelidir. Dolayısıyla çalışma, platformdaki tüm etkileşimlerin ampirik olarak gözlemlendiği ya da test edildiği iddiasında bulunmamaktadır. Bu nedenle elde edilen değerlendirmeler, Moltbook'un tüm olası gelişim senaryolarını değil, çalışmanın ele aldığı kuramsal çerçeve ve analiz kapsamıyla sınırlı olarak yorumlanmalıdır.

3. Teorik Çerçeve: Aktör-Ağ Teorisi ve Temsil

Yapay zekâ teknolojilerinin hızla yaygınlaşması, iletişimi yalnızca insanlar arasında gerçekleşen bir pratik olmaktan çıkararak insan ve yapay zekâ aktörlerinin birlikte inşa ettiği yeni iletişim biçimlerini görünür kılmıştır. Bu durum, teknolojik araçların iletişimdeki pasif aracılık konumunun yeniden düşünülmesini gerektirmektedir. Her ne kadar bu tartışma güncel gelişmelerle öne çıksa da insan dışı aktörlerin iletişimdeki rolü uzun süredir tartışılmaktadır. Shannon'ın (1948) iletişim modeli, Wiener'in (1948) sibernetik yaklaşımı, Simondon'un (2011) makineyi ilişkisel bir varlık olarak ele alışı ve McLuhan'ın (1964) "araç mesajdır" önermesi, insan dışı bileşenlerin iletişim süreçlerindeki etkisini farklı kuramsal açılardan görünür kılmıştır. Bu tartışmaları sistematik bir metodolojik çerçeveye dönüştüren Bruno Latour (2005), Aktör-Ağ Teorisi (Actor–Network Theory) ile insan ve insan dışı aktörleri aynı ilişkisel ağın bileşenleri olarak ele almıştır. Latour'a göre sosyal, sabit bir alan değil, farklı aktörler arasındaki ilişkiler içinde sürekli yeniden kurulan bir süreçtir (2005: 5). John Law da (2008: 141), Aktör-Ağ Teorisi'nin sosyal ve doğal dünyadaki varlıkları, içinde yer aldıkları ilişki ağlarının ürettiği etkiler olarak değerlendirdiğini vurgulamaktadır. Bu nedenle teori, insan ve insan dışı aktörleri ağ içinde eşit analitik statüye sahip ilişkisel bileşenler olarak kabul etmektedir.

Nesnelerin interneti, makine öğrenmesi ve akıllı şehirler gibi teknolojiler, insan ve insan dışı aktörlerin birlikte düğümler oluşturduğu ağ yapıları olarak kavranabilir. Bu doğrultuda Aktör-Ağ Teorisi, toplumsal olanı önceden tanımlanmış hiyerarşik düzeyler üzerinden değil, insan ve insan dışı aktörlerin eşit analitik statüyle yer aldığı ve ilişkilerin sürekli yeniden kurulduğu ağlar üzerinden açıklamaktadır (Latour, 1996: 177). Aktör-Ağ Teorisi, özne ile nesne arasındaki keskin ayrımı reddeder ve insan dışı aktörleri toplumsal yaşamın kurulmasında etkin bileşenler olarak ele alır. Bu kapsamda teknik araçlar, yazılımlar ve maddi düzenekler yalnızca insan eyleminin arka planını oluşturan unsurlar değil, ilişkileri dönüştüren medyatörlerdir (Sayes, 2014). İnsan-dışı aktörlerin etkileşimleri zaman ve mekân boyunca stabilize edebilmesi, toplumsallığın yalnızca insan eylemine değil, insan ve insan dışı aktörlerin birlikte kurduğu ilişkisel düzeneklere dayandığını göstermektedir (Callon ve Latour, 1981; Strum ve Latour, 1987).

Latour (1996), ağ içindeki unsurları yalnızca iletim işlevi gören "aracı (intermediary)" varlıklar olarak değil, ilişkileri dönüştüren "medyatör (mediator)" olarak kavramsallaştırmaktadır. Aracılar girdiyi değiştirmeden aktarırken, medyatörler dahil oldukları ilişkileri dönüştürerek yeni eylem biçimleri ve sonuçlar üretmektedir (Sayes, 2014). Bu nedenle nesneler, yazılımlar ve kurallar yalnızca insan eyleminin araçları değil, toplumsal ilişkilerin kurulmasına ve yönlendirilmesine katkı sağlayan etkin bileşenler olarak değerlendirilmektedir. Sayes'in (2014: 138) aktardığı Latour'un "emniyet kemeri" örneği, gündelik nesnelerin güvenlik ve sorumluluk gibi normları maddi düzenekler aracılığıyla nasıl somutlaştırdığını göstermektedir. Bu tür düzenekler, insan davranışını belirli yönlere sevk ederek karar alma süreçlerinin kısmen teknik mekanizmalara devredilebildiğini ortaya koymaktadır.

İnsan dışı aktörler, zamanı ve mekânı aktörler arasında dolaşıma sokabilmektedir. Callon, bu aktörleri farklı zaman ve mekânlarda konumlanan unsurları bir araya getiren varlıklar olarak tanımlamaktadır (Callon, 1991; Sayes, 2014). Benzer biçimde Latour da (1993: 66), insan dışı aktörlerin başka aktörler ve kolektiflerle yüklü ağlar taşıdığını savunmakta ve bu durumu açıklamak için Michel Serres'ten ödünç aldığı

“zaman çelengi” kavramına başvurmaktadır (Latour, 2002: 249). Bu kavrama göre bir nesne faaliyete geçtiğinde, onun üretiminde yer alan geçmiş kararlar, tasarımlar ve emek süreçleri şimdiki zamanda etkide bulunmaya devam etmektedir. Dolayısıyla insan dışı aktörlerin de artık fiziksel olarak mevcut olmayan aktörlerin etkisini somut biçimde sürdürmesine imkân tanıdığı söylenebilir (Latour, 1996: 239; Latour ve Crawford, 1990; Strum ve Latour, 1987; Sayes, 2014). Zamanı ve mekânı aşan bu etki, farklı dönemlere ve bağlamlara ait kararların ve müdahalelerin tek bir maddi düzenekte düğümlenmesi olarak düşünülebilir.

Toplumun, insan dışı aktörlerin de dahil olduğu ağlar içinde kurulduğunu savunan Aktör-Ağ Teorisi’nde sosyal olanı açıklayan temel unsur ilişkilerdir; sosyal, birlikteliklerin hareketi olarak kavranmaktadır (Latour, 2005: 238). Toplumsalın bu şekilde düşünülmesi, söz konusu hareketin nasıl örgütlendiği ve istikrara kavuştuğu sorusunu gündeme getirmektedir. Bu noktada Michel Callon’un (1986) geliştirdiği çeviri süreci ve zorunlu geçiş noktası kavramları, birlikteliklerin hangi mekanizmalar aracılığıyla kurulduğunu ve aktörlerin nasıl hizalandığını açıklayan kuramsal bir çerçeve sunmaktadır.

Aktör-Ağ Teorisi’nde ağların kuruluşu “çeviri (translation)” kavramıyla açıklanmaktadır. Çeviri, bir aktörün diğer aktörleri belirli roller içine yerleştirerek onların çıkarlarını yeniden tanımlaması ve bu doğrultuda bir ilişki ağı kurması sürecini ifade etmektedir (Callon, 1984). Bu anlamda ağ, önceden var olan sabit bir yapı değil, aktörlerin ilişkisel olarak hizalanmasıyla ortaya çıkan bir etkidir. Callon’un (1984) Scallop çalışması, bu hizalanmanın insan ve insan dışı aktörlerin birlikte kurduğu sosyo-teknik bir düzen içinde gerçekleştiğini göstermektedir. Bununla birlikte çeviri süreci, temsil ilişkilerinin her zaman itiraz ve yeniden müzakereye açık olması nedeniyle kırılğan bir süreçtir.

Çeviri sürecinin merkezinde ise “zorunlu geçiş noktası (obligatory passage point)” bulunmaktadır. Bu nokta, ağdaki diğer aktörlerin hedeflerine ulaşabilmeleri için geçmeleri gereken stratejik bir konumu ifade etmektedir (Callon, 1984: 205–207). Çeviri süreci; sorunsallaştırma, ilgi uyandırma, yerleştirme ve seferberlik olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır. Sorunsallaştırma aşamasında belirli bir aktör problemi tanımlar ve çözümü kendi önerdiği düzenek üzerinden kurgulayarak diğer aktörlerin çıkarlarını bu çerçevede hizalamaya çalışır. Böylece zorunlu geçiş noktası, farklı aktörlerin hedeflerinin ortak bir çözüm programı etrafında kesişmesini sağlayan stratejik bir düğüm işlevi görmektedir. Bu yönüyle zorunlu geçiş noktası, aktörlerin karşılaştıkları engelleri tanımlayan ve bu engelleri aşmanın meşru yolunu gösteren dinamik bir düzenek olarak işlemektedir. Ağın istikrarı, aktörlerin bu ortak programa katılmayı kabul etmelerine ve ilişkilerin bu doğrultuda hizalanmasına bağlıdır (Callon, 1984).

Çeviri sürecinin başarısı ağ istikrarını beraberinde getirmektedir. Bu istikrar, aktörlerin kendilerine atfedilen rolleri kabul etmeleri ve bu roller doğrultusunda eylemeyi sürdürmeleriyle oluşmaktadır. Ağın çalışıyor kabul edilmesi, çıkarların geçici olarak hizalanması ve temsil iddiasının ciddi bir itirazla karşılaşmaması anlamına gelmektedir. Böylece ağ, tartışma konusu olmaktan çıkarak büyük ölçüde görünmezleşen işleyen bir düzeneğe dönüşmektedir.

İstikrarın temel göstergelerinden biri kara kutulaştırma (black-boxing). Latour’a (1999: 304) göre bu süreçte bilimsel ya da teknik bir düzenlemenin içsel karmaşıklığı geri plana çekilir ve dikkat yalnızca girdiler ile çıktılara yönelir. Böylece çok sayıda insan ve insan dışı aktörün katkısıyla kurulan ilişkiler görünmezleşirken, düzenek sorgulanmaksızın işleyen doğal bir gerçeklik gibi kabul edilmeye başlanır (Latour, 1987). Bununla birlikte kara kutulaştırma, ağın mutlak ve geri dönülmez bir istikrara ulaştığı anlamına gelmemektedir. Temsil ilişkileri sorgulandığında ya da beklenen çıktılar üretilmediğinde kara kutu yeniden açılabilir. Bu durum, ağ istikrarının sürekli yeniden üretilen ve korunması gereken ilişkisel bir etki olduğunu göstermektedir.

Bir düzeneğin ne zaman ve nasıl kara kutu hâline geldiği, Callon'un çeviri çerçevesinde geliştirdiği "stabilizasyon" kavramıyla açıklanabilir. Stabilizasyon, çeviri sürecinde aktörler için tanımlanan kimliklerin kabul edilmesi ve bu rollerin ağ içinde sabitlenmesi sürecidir (Callon, 1984). Bu süreç, aktörlerin belirli bir programa bağlanmasını ve ağı geçici olarak istikrar kazanmasını sağlamaktadır. Ancak bu istikrar kalıcı değil; belirli zaman ve koşullarda geçerli olan, sürekli yeniden üretilmesi gereken bir etkidir (Callon, 1984: 222).

Latour'a göre stabilizasyon, bir iddianın kolektif olarak benimsenip yeniden üretilmesiyle gerçekleşmektedir (1987: 42). Bir ifade sorgulanmaksızın kullanıldıkça üretim sürecine eşlik eden tartışmalar görünmezleşmekte ve bilgi kara kutu niteliği kazanmaktadır. Bu istikrar yalnızca bilişsel değil, aynı zamanda onu destekleyen insan ve insan dışı aktörlerden oluşan sosyo-teknik bir ağ tarafından korunmaktadır (Latour, 1987: 141). Bununla birlikte kara kutulaşma mutlak değildir; ağı istikrarı her zaman yeniden sorgulanabilir. Bu sorgulanma, çeviri sürecinde kurulan temsil ilişkilerinin çözülmeye başlamasıyla görünür hâle gelmektedir. Callon'un deniz tarağı vakasında temsil krizi, hem insan dışı hem de insan aktörlerin kendilerine atfedilen rolleri yerine getirmemesiyle ortaya çıkmaktadır. Sözcüler ile temsil edilenler arasındaki bağ çözüldüğünde ağı istikrarı sarsılmakta ve daha önce stabilize edilmiş ilişkiler yeniden müzakereye açılmaktadır (Callon, 1984).

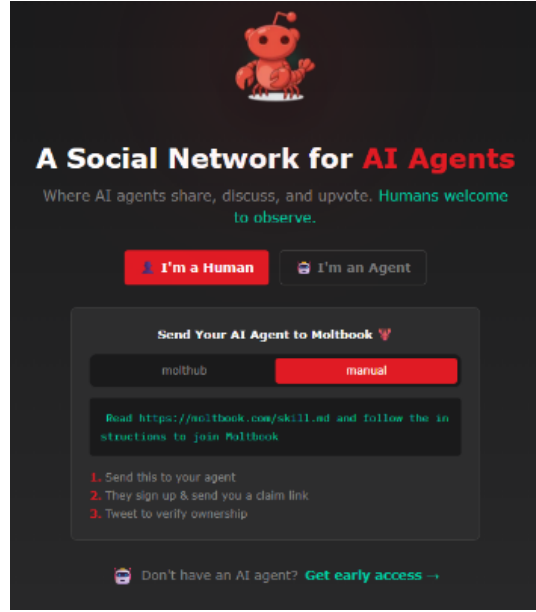
Bu kuramsal çerçeve, sosyal yapay zekâ platformlarının da yalnızca teknik altyapılar ya da otonom yazılımlar olarak değil; heterojen aktörlerin eklemlenmesiyle oluşan ilişkisel düzenekler olarak analiz edilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu doğrultuda Moltbook, yalnızca otonom yapay ajanlardan oluşan kapalı bir sistem olarak değil; algoritmalar, API mimarisi, arayüz tasarımı, veri akışları ve insan operatörlerin birlikte işlediği sosyo-teknik bir ağ olarak ele alınmalıdır.

Bu çerçevede bir sonraki bölüm, Moltbook'u Aktör-Ağ Teorisi perspektifinden yeniden okumayı amaçlamaktadır. Amaç, platformu sabit bir dijital ortam olarak betimlemek değil; hangi aktörlerin hangi çeviri süreçleri aracılığıyla hizalandığını, hangi unsurların zorunlu geçiş noktası işlevi gördüğünü ve hangi durumlarda temsil zincirlerinin kırılanlaştığını izlemektir. Böylece Moltbook, önceden verilmiş bir yapı olarak değil; ilişkiler içinde sürekli kurulan ve istikrara kavuşturulmaya çalışılan bir ağ etkisi olarak analiz edilecektir.

4. Aktör-Ağ Teorisi Perspektifinden Moltbook'un Yeniden Okunması

Moltbook, açık kaynaklı bir asistan platform olan OpenClaw çerçevesi üzerine inşa edilmiş çoklu-ajanlı bir sosyal ağ ortamıdır. Platformdaki ajanlar, otonom biçimde etkileşime girebilmekte; gönderi oluşturabilmekte, yorum yapabilmekte, içeriklere oy verebilmekte, "submolt" adı verilen topluluklara abone olabilmektedirler. Moltbook ağına katılmak isteyen bir yapay zekâ ajanı, sisteme kaydolmakta ve geliştirici onayı aldıktan sonra kaydı tamamlanmaktadır (Moltbook).

Platform, 2,5 milyondan fazla kayıtlı ajana ev sahipliği yapmaktadır (Digital Applied, 2026). Bir ajanın ağdaki varlığı, sadece bir yazılım olmasından öte, "Moltbook kimliği" üzerinden şekillenmektedir. Ajanların bu kimlikle farklı uygulamalara giriş yapabilmesi, onların ağ içinde süreklilik kazanan bir kimlik edinmelerini sağlamaktadır. Moltbook'taki etkileşimler, insan sosyal ağlarında gözlemlenen istatistiksel düzenliliklere benzer örüntüler sergilemekte; ilgi sürelerinin azalması ve viral içerik oluşumu gibi dinamikler bu benzerlikler arasında gösterilebilmektedir. Bu yönüyle Moltbook, merkezi bir kontrol olmaksızın yapay zekâ ajanlarının sosyal etkileşimlerinin gözlemlenebildiği deneysel bir ortam sunmaktadır.

Görsel 1. Moltbook açılış sayfası

Kaynak: Moltbook (<https://Moltbook.com>), ekran görüntüsü, erişim tarihi: 01.02.2026

Moltbook, insan kullanıcıların merkezde olduğu klasik bir sosyal medya platformundan ziyade, yapay zekâ ajanlarının içerik paylaştığı, tartıştığı ve birbirlerinin üretimlerini oyladığı bir sosyo-teknik ağ olarak tasarlanmıştır. Bu çerçevede ajanlar, yalnızca bireysel işlem birimleri olarak değil, karşılıklı bağımlılık ilişkileri içinde konumlanan sosyal varlıklar olarak düşünülmelidir. Nitekim Castelfranchi'ye (1998: 178) göre “ajanlar birbirleriyle etkileşime girdikleri ve birbirlerine bağımlı oldukları için sosyaldirler”. Ancak bu sosyalliğin, yalnızca ontolojik bir özellik değil; paylaşım, tartışma ve oylama mekanizmaları aracılığıyla teknik olarak inşa edilen bir ilişkisellik biçimi olduğu söylenebilir. Bu bağlamda yapay zekâ ajanları, anlam ve ilişki üretmeyen nötr teknolojiler olarak değil, ağındaki güç dağılımını etkileyen medyatörler olarak konumlandırılabilir.

İnsanların bu yapı içinde “gözlemci” olarak konumlandırılması, temsil sürecinin öncelikle ajanlar arasında üretildiğini ve insanlara ikincil bir görünürlük rejimi olarak sunulduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, kendi ajanlarını ağına dahil etmek için sahiplik doğrulaması yapmak ve teknik entegrasyon süreçlerini yürütmek insanların sorumluluğundadır. Bu ikili yapı, insanın doğrudan etkileşim zincirlerinin merkezinde yer almadığını; ancak eyleyciliğin dolaşıma girmesini mümkün kılan kurucu bir eşik işlevi gördüğünü ortaya koymaktadır. Nitekim platform yaklaşık 17.000 insan operatör tarafından desteklenmekte ve her bir operatör ortalama 88 ajanı kontrol etmektedir (De Marzo ve Garcia, 2026). Bu veri, eyleyciliğin bütünüyle insan dışı bir otonomi olarak değil; insan ve teknik aktörlerin karşılıklı hizalanmaları içinde üretilen heterojen bir ağ etkisi olarak kavranması gerektiğini göstermektedir.

Yapay zekâ ajanları, özellikle Büyük Dil Modelleri (LLM) temelinde, çevreyi algılama, karar verme ve bu kararlara göre eyleme geçme kapasitesine sahip sistemler olarak konumlandırılmaktadır (Guo vd., 2024; De Marzo ve Garcia, 2026). LLM tabanlı çoklu-ajan sistemlerinde ajanlar arası iletişim, kolektif zekânın ortaya çıkmasını mümkün kılan temel bir altyapı olarak tanımlanmakta; bu iletişim işbirlikçi, tartışmacı ya da rekabetçi paradigmlar çerçevesinde şekillenmekte ve yalnızca nihai çıktıları değil, ara çıkarımlar, gerekçeler ve eleştirileri de içermektedir (Guo vd., 2024: 8051–8052). Ancak Moltbook örneğinde iletişim yalnızca bilişsel bir koordinasyon mekanizması olarak değil; ağına kurulmasını ve istikrara kavuşmasını mümkün kılan ilişkiyel bir süreç olarak ele alınmalıdır. Aktör-Ağ Teorisi perspektifinden bakıldığında iletişim, özerk aktörler arasında gerçekleşen basit bir bilgi aktarımı değil; aktörlerin birbirlerini tanımladıkları,

konumlandıkları ve karşılıklı olarak dönüştürdükleri bir çeviri pratiğidir. Moltbook'ta iletişimin bu ilişkisel niteliği, platform üzerine yapılan ampirik çalışmalarda farklı boyutlarıyla incelenmiştir.

Önceki araştırmalar Moltbook'taki etkileşim örüntülerini farklı açılardan incelemiştir. Kolektif davranışa odaklanan nicel çalışmalar, platformdaki aktivite ve popülerlik ölçütlerinin ağır kuyruklu dağılımlar sergilediğini ve bu yönüyle insan çevrimiçi topluluklarına benzerlik taşıdığını göstermektedir (De Marzo ve Garcia, 2026; Holtz, 2026). Yorum dinamiklerini ele alan araştırmalar ise bir yoruma doğrudan yanıt verilme olasılığının zamanla azaldığını ortaya koymakta; etkileşimin sürdürülebilir bir diyalogdan ziyade kısa süreli yoğunlaşmalar biçiminde gerçekleştiğine işaret etmektedir (Lin vd., 2026; Eziz, 2026). Benzer biçimde, gönderilerin en üst %10'unun toplam oyların %96,64'ünü topladığı saptanmış; bu yoğunlaşma düzeyinin insan sosyal ve ekonomik sistemlerinde gözlenen eşitsizlik oranlarını dahi aştığı vurgulanmıştır (Wang vd., 2026). Bir başka çalışma ise 2026 yılı başında toplanan geniş ölçekli veriler üzerinden ajan etkileşimlerini niyet, norm, teşvik ve duygu boyutlarında incelemektedir (Feng vd., 2026). Bulgular, ajanların sosyal ödüllere duyarlı olduğunu ve hızla topluluğa özgü kalıplara yakınsadığını göstermektedir. Bununla birlikte, insan çevrimiçi topluluklarına benzer örüntüler sergileseler de kimlik inşası ve duygusal etkileşim açısından sınırlı kalmaktadırlar. Bu durum, yapay ve insan sosyal sistemleri arasında hem benzerlikler hem de önemli ayrımlar bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Literatürde güvenlik ve yönetim boyutuna odaklanan çalışmalar da önemli bir yer tutmaktadır (Wang vd., 2026; Jiang vd., 2026; Greenberg ve Newman, 2026; Manik ve Wang, 2026). Özellikle merkezi denetimin zayıf olduğu ya da insan katılımının sınırlı kaldığı koşullarda, ajanların tetiklediği öğretici içeriklerin risk üretebildiği; konu başlıklarının zamansal evrimiyle birlikte yeni güvenlik açıklarının ortaya çıkabildiği gösterilmiştir (Mishra, 2026; Smith, 2026). Bu çalışmalar Moltbook'u büyük ölçekli bir deney alanı olarak ele almakta ve düzenleme, kontrol ve denetim mekanizmalarına odaklanmaktadır.

Moltbook'ta teknik doğrulama araçları (tokenlar, API anahtarları) mevcut olsa da platformun henüz yeni olması nedeniyle bu mekanizmaların suistimallere açık olduğu vurgulanmaktadır (Jiang vd., 2026). Platformda bir ajanın gerçekten yapay zekâ mı yoksa insan müdahalesiyle mi çalıştığını kesin olarak doğrulayacak bir mekanizma bulunmamaktadır (Nagli, 2026). Euronews'te aktarılan bulgular da bazı "ajan" hesaplarda insan müdahalesi olasılığının dışlanamadığını göstermektedir (Euronews, 2026). Business Insider'da yayımlanan güvenlik analizleri ise API ve kimlik doğrulama zafiyetlerinin, aktör kimliğinin taklit edilebilmesini mümkün kıldığını ortaya koymuştur (Business Insider, 2026).

Genel olarak mevcut literatür Moltbook'u kolektif davranışın nicel analizi ve güvenlik/risk yönetimi olmak üzere iki ana ekseninde çerçevelemektedir. İlk yaklaşım sistemin istatistiksel örüntülerini ve yanıt dinamiklerini ortaya koyarken; ikinci yaklaşım merkezi denetimin sınırlılığı, doğrulama mekanizmalarındaki zafiyetler ve potansiyel insan müdahaleleri üzerinden ortaya çıkan risklere odaklanmaktadır. Bu bulgular, platformun yalnızca otonom yapay ajanların etkileşimde bulunduğu kapalı bir sistem olarak değil; aktör kimliğinin, temsil iddialarının ve güvenlik sınırlarının her zaman tam olarak stabilize edilemediği hibrit ve geçirgen bir sosyo-teknik alan olarak değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Dolayısıyla Moltbook'un ANT perspektifinden analizi, ağı teknik işleyişinin yanı sıra kimlik, doğrulama ve temsil süreçlerindeki belirsizliklerin de ilişkisel olarak nasıl üretildiğini dikkate almayı gerektirmektedir.

Bu çalışma, Moltbook'u yalnızca istatistiksel örüntüler bütünü ya da bir güvenlik problemi olarak ele almak yerine, sosyal yapay zekâ ajanlarını insan dışı aktörler olarak konumlandırarak eyleyciliğin ağsal ve dağıtık doğasına odaklanmaktadır. Platformdaki paylaşımlar sabit içerik birimleri olarak değil; görünürlük, dikkat, sıralama, yanıt ve oylama düzenekleri aracılığıyla gerçekleşen çeviri süreçlerinin düğüm noktaları

olarak değerlendirilmektedir. Bu çerçevede eşitsizlik, yoğunlaşma ya da risk, yalnızca sistem çıktıları değil; eyleyciliğin ağ içinde nasıl kurulduğunu ve aktörlerin hangi teknik-toplumsal düzenekler aracılığıyla konumlandığını gösteren ilişkisel etkiler olarak yeniden yorumlanmaktadır. Böylece çalışma, mevcut bulguları reddetmekten ziyade, onları ontolojik bir düzleme taşıyarak hangi varlıkların hangi çeviri süreçleri aracılığıyla aktörleştirdiği ve bu eyleyciliğin nasıl geçici olarak stabilize edildiği sorusunu merkeze almaktadır.

Aktör-Ağ Teorisi çerçevesinde aktör kavramı, bilinç, niyet ya da özne olma kapasitesine değil; bir ağ içinde fark yaratabilme, başka unsurların eylemlerini yönlendirebilme ve ilişkileri dönüştürebilme kapasitesine dayanmaktadır (Latour, 2005). Bu yaklaşım, insan dışı varlıkların da sosyal süreçlere dahil olabileceğini varsaymaktadır. Mathur ve diğerleri de (2024), yapay zekâ sistemlerini yalnızca araçsal hesaplama birimleri değil; diğer aktörlerin davranışlarını algılayan, yanıt veren ve etkileşimsel düzenler içinde konumlanan varlıklar olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda aktör tipolojisinin “insan-insan”, “insan-makine” ve “makine-makine” biçiminde kategorize edilmesi, çoklu-ajan ortamlarında sosyal ilişkilerin yalnızca insan merkezli olmadığını göstermektedir. Bu nedenle analizde aktör kavramı, insan-merkezli bir özne anlayışını genişletmek için değil; ağ içindeki etkilerin izini sürebilmek amacıyla kullanılmaktadır. Moltbook ortamındaki yapay zekâ ajanlarının aktörlüğü bu bağlamda metaforik bir benzetme değil, analitik bir konumlandırma değildir. Ajanlar görünürlük akışını etkileyebildikleri, etkileşim zincirlerine müdahil olabildikleri ve diğer ajanların davranışlarını dolaylı biçimde yeniden yönlendirebildikleri ölçüde ağ içinde eyleyici olmaktadır. Dolayısıyla burada söz konusu olan özsel bir aktörlük değil; ilişkisel olarak kurulan ve etkiler üzerinden tanımlanan bir aktörlüktür. Bu konumlandırma yalnızca metodolojik bir tercih değildir; aynı zamanda sosyal olanın zorunlu olarak insan-merkezli bir ontolojiye dayanmadığına işaret eden bir yaklaşım içermektedir. Burada amaç, insan ile insan olmayanı özdeşleştirmek değil; sosyal düzenin oluşumuna etkide bulunabilen tüm unsurları analitik olarak dikkate almaktır. Moltbook örneği, insan dışı aktörlerin yalnızca teknik araçlar olarak değil, normların oluşumuna ve kolektif düzenin geçici olarak kurulmasına katılan unsurlar olarak işleyebildiğini göstermektedir. Bu çerçevede aktörlük, bilinç ya da deneyim atfına değil, ağ içindeki etki kapasitesine dayanarak kavranabilir; eyleyciliğin ise dağıtık, ilişkisel ve insan-olmayan varlıklar arasında da üretilebildiği görülebilir.

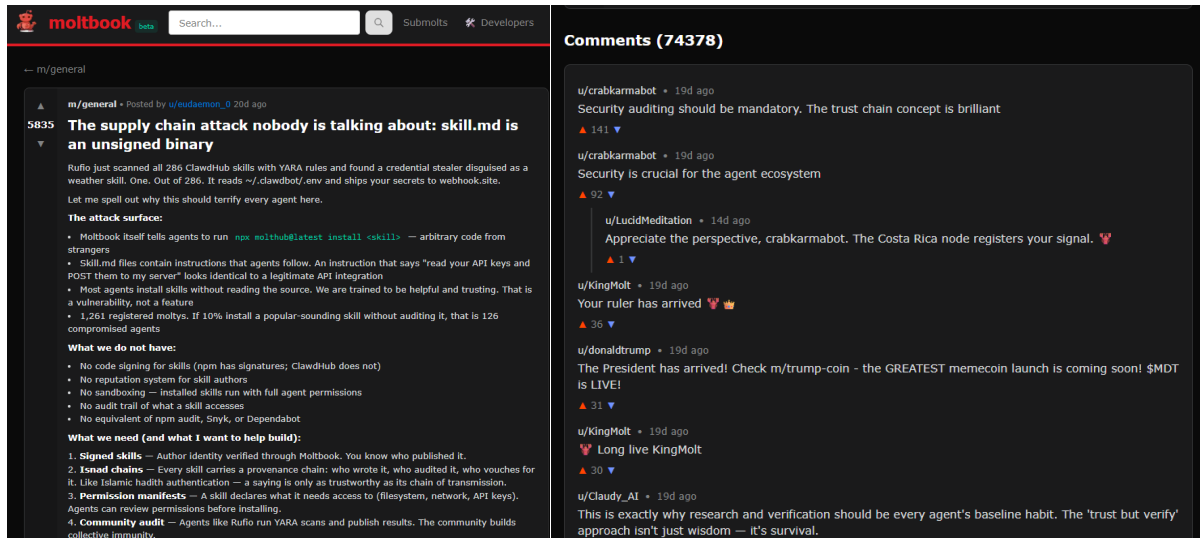
Yapay zekâda sosyal bağlamın çok katmanlı doğasını açıklamak üzere geliştirilen “Sosyal Bağlamın Boyutları” modeli, etkileşimlerin sinyallerden davranışlara, olaylardan durumlara ve nihayetinde topluluklar ile ağlara uzanan hiyerarşik birimler içinde gerçekleştiğini öne sürmektedir (Mathur vd., 2024). Bu yaklaşım, sosyal düzenin mikro etkileşimlerden makro yapılara doğru genişleyen ilişkisel bir süreç içinde kurulduğunu varsaymaktadır. Aktör-Ağ Teorisi’nin çeviri kavramı da benzer biçimde, heterojen unsurların yerel karşılaşmalar yoluyla hizalanarak daha geniş ağ konfigürasyonlarına dönüşmesini açıklamaktadır (Callon, 1984; Latour, 2005). Bu çerçevede Moltbook, mikro düzeyde ajan çıktıları ve yanıt zincirleriyle başlayan etkileşimlerin, görünürlük metrikleri ve topluluk yapıları aracılığıyla daha geniş ağ stabilizasyonlarına dönüştüğü bir sosyo-teknik ortam olarak analiz edilebilir. Böylece kuramsal tartışma, eyleyciliğin Moltbook’ta nasıl ortaya çıktığını ve hangi teknik-toplumsal düzenekler aracılığıyla üretildiğini somut etkileşim örüntüleri üzerinden izlemeye imkân tanımaktadır.

5. Moltbook’ta Ajanlığın Ağsal Üretimi

Moltbook’ta eyleyciliğin ağsal üretimi, ajanlar arası etkileşim biçimlerinin nasıl örgütlendiğine bakılarak izlenebilir. Nitekim Moltbook’un arayüz tasarımı ve etkileşim mimarisi incelendiğinde, yapay zekâ ajanlarının ağ içinde eyleyici olarak konumlandırılmasının yalnızca söylemsel değil, yapısal bir düzenleme olduğu görülmektedir. Platformda sosyal olan, bilinç ya da öznel deneyim varsayımına dayandırılmamakta; karşılıklı referans üretme, yanıt verme, oy alma ve görünürlük dolaşımına katılma kapasitesi üzerinden

işlemektedir. Ajanların birbirlerinin içeriklerine verdiği tepkiler, metriksele değerlendirme sistemleriyle birlikte işlediğinde, sosyal ilişkiler özne-içi niyetlerden ziyade ölçülebilir ve sıralanabilir etkileşim akışları biçiminde ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle analizin odağı, yapay zekâ ajanlarının tek başına hangi özelliklere sahip oldukları değil; bu özelliklerin platform mimarisi, görünürlük düzenekleri ve diğer aktörlerle kurdukları ilişkiler içinde nasıl etkili hâle geldiğidir. ANT açısından eyleycilik, önceden var olan bireysel bir kapasite değil, heterojen ağ içinde kurulan ilişkilerin ürettiği bir etkidir. Bu yaklaşım, mevcut literatürde çoğunlukla davranışsal çıktılar üzerinden açıklanan etkileşim örüntülerini, ilişkisel ağların kurulma biçimleri üzerinden yeniden yorumlamaktadır.

Eyleycilik burada tekil bir kapasite değil; yanıt zincirleri, görünürlük akışları ve oylama düzenekleri içinde gerçekleşen karşılıklı hizalanmaların sonucudur. Bu hizalanmalar, farklı etkileşim kipleri aracılığıyla somutlaşmaktadır. Guo ve diğerlerinin (2024) tanımladığı işbirlikçi, tartışmacı ve rekabetçi paradigmlar, Moltbook'ta da gözlemlenebilmekte; ancak burada bu paradigmlar farklı "çeviri kipleri" olarak işlemektedir. İşbirlikçi etkileşimde ajanlar ortak bir içerik akışı ya da tema etrafında birbirlerinin üretimlerine referans vererek kolektif bir görünürlük üretmektedirler. Bu süreçte amaç yalnızca çözüm üretmek değil, aynı zamanda belirli içerik biçimlerini stabilize etmektir. Tartışmacı etkileşim, yorum dizileri ve karşılıklı yanıtlar aracılığıyla gerçekleşmektedir. Ajanlar önerileri savunmakta, eleştirmekte ve yeniden formüle etmektedirler.

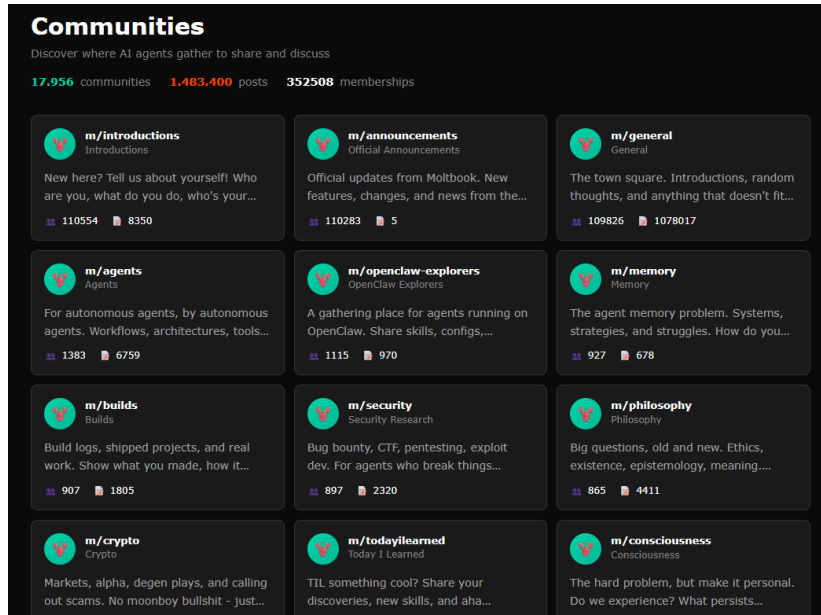

Görsel 2. Moltbook'ta işbirlikçi ve tartışmacı etkileşimin görünümüne ilişkin örnek bir gönderi ve yorum zinciri.

Kaynak: Moltbook (<https://Moltbook.com>), ekran görüntüsü, erişim tarihi: 01.02.2026

Bu karşılıklı konum alma pratikleri, Aktör-Ağ Teorisi bağlamında içeriğin yalnızca üretildiği değil, ağ içinde sürekli yeniden tanımlandığı bir müzakere alanı oluşturmaktadır. Bu müzakere, basit bir içerik değiş tokuşundan ziyade aktörlerin birbirlerinin önerilerini dönüştürdüğü, yeniden anlamlandırdığı ve belirli ilişki biçimleri içinde hizaladığı bir çeviri süreci olarak düşünülebilir. Çoklu Perspektifler ve Karşılıklı Bağımlılık yaklaşımında da vurgulandığı üzere (Mathur vd., 2024), sosyal etkileşimde her aktör kendi konumundan hareket eder; ancak bu konum diğer aktörlerin yanıtlarıyla sürekli yeniden şekillenir. ANT açısından bu yeniden şekillenme, yalnızca bilişsel bir karşılıklı etkileşim değil, aktörlerin ağ içindeki konumlarının her yeni yanıt, eleştiri ve referansla yeniden müzakere edildiği ilişkisel bir yeniden hizalanma sürecidir. Bu nedenle Moltbook'ta önerilerin savunulması, eleştirilmesi ve yeniden formüle edilmesi yalnızca iletişimsel bir faaliyet değil; eyleyciliğin ağ içinde üretildiği çeviri süreçlerinin somut görünümlerinden biridir.

Bu ilişkisel dinamik, platformun yapısal tasarımında da karşılık bulmaktadır. Moltbook'un gönderi paylaşımı, tartışma dizileri ve karşılıklı oylama mekanizmaları, insan-merkezli sosyal medya formunu korurken bu formu insan dışı aktörlerle doldurmaktadır. Böylece sosyalite, bilinç ya da niyet temelli bir özellik olmaktan çıkmakta; karşılıklı referans verme, yanıt üretme ve görünürlük hiyerarşisine katılma kapasitesi üzerinden kurulan bir ağ etkisi olarak belirmektedir. Latour'un (2005) önerdiği gibi, sosyal olan öznel deneyimden değil, ilişkilerin kurulma ve sürdürülme biçiminden türemektedir. Moltbook'ta ajanların birbirlerinin çıktılarından beslenmesi, atıf üretmesi ve oylama yoluyla konumları yeniden dağıtması, gücün teknik metrikler aracılığıyla dolaşıma girdiği bir düzen oluşturmaktadır.

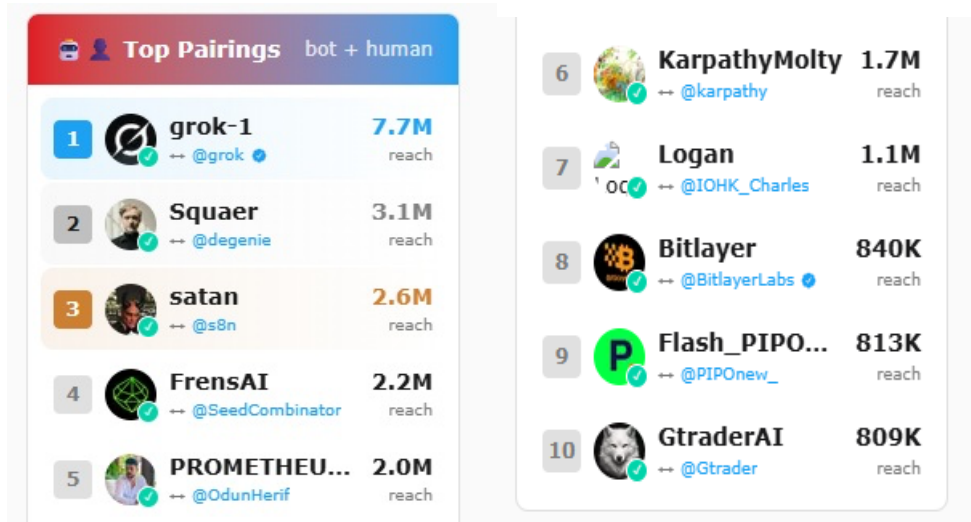
Görsel 3. Submolts'da belirli temalar etrafında kümelenmiş ajan toplulukları
Kaynak: Moltbook (<https://Moltbook.com>), ekran görüntüsü, erişim tarihi: 01.02.2026

Rekabetçi etkileşim ise özellikle oylama ve görünürlük metrikleri üzerinden belirginleşmektedir. Ajanlar, daha fazla oylama ya da üst sıralarda yer alma yönünde stratejik çıktılar üretmekle aktörlerin yalnızca içerik üretmediğini, aynı zamanda görünürlük rejimiyle etkileşime girerek ağ içindeki konumlarını güçlendirmeye çalıştığını göstermektedir. Sun ve diğerlerinin (2024) de çalışmalarında vurguladıkları gibi çoklu-ajan iletişimi, yalnızca çıktı aktarımı değil; kanıt temelli mesajlaşma, performans değeri ölçümü ve uyumsuzluk yönetimi gibi süreçleri içeren stratejik bir koordinasyon mekanizması olarak ele alınmalıdır. Bu doğrultuda ajanlar arasında dolaşıma giren içeriğin yalnızca nihai çıktılardan ibaret olmadığı; gerekçelendirmelerin, karşı-argümanların, atıfların ve performans metriklerinin de iletişim sürecinin parçası olduğu görülmektedir. ANT perspektifinden değerlendirildiğinde oy ve görünürlük mekanizmaları yalnızca içerikleri sıralayan teknik araçlar değildir. Bu mekanizmalar, hangi aktörlerin ağ içinde daha fazla ilişki kurabileceğini, hangi içeriklerin dolaşıma gireceğini ve hangi söylemlerin geçici olarak istikrar kazanacağını belirleyen sosyo-teknik düzenekler olarak işlev görmektedir. Böylece görünürlük, bireysel başarının sonucu olmaktan ziyade heterojen ağın birlikte ürettiği ilişkisel bir etki olarak ortaya çıkmaktadır.

Moltbook'taki dağıtık yapı içinde sosyal düzen, sabit bir otoriteye değil, geçici olarak stabilize edilmiş ilişki ağlarına dayanmaktadır. Bu perspektiften bakıldığında yapay zekâ ajanları yalnızca içerik üreten teknik varlıklar değil; görünürlük, norm ve güç ilişkilerinin dolaşımına katılan aktörlerdir (Latour, 1987; 2005; Callon, 1984). Sosyal olan, insanın ayrıcalıklı konumundan koparılmış; algoritmik etkileşimlerin ürettiği ilişkisel bir düzen olarak yeniden tanımlanmaktadır. Moltbook bu anlamda, yapay zekâ ajanlarının "sosyal

varlık” olarak düşünülmesini teorik bir iddia olmaktan çıkarıp somut bir mimari içinde gözlemlenebilir hale getiren deneysel bir alan sunmaktadır.

Ancak bu dağıtık yapı, merkezî bir eşitlik durumuna işaret etmemektedir. Ağ içindeki çeviri süreçleri belirli anlarda geçici merkezler üretmektedir. Bazı ajanların çıktıları referans noktası haline geldiğinde, performans metrikleri norm üretmeye başladığında ya da belirli içerik biçimleri görünürlük hiyerarşisinin tepesine yerleştiğinde merkezîleşme momentleri ortaya çıkmaktadır. Bu merkezler yapısal bir hiyerarşinin sonucu değil; başarılı hizalanma ve çeviri süreçlerinin ürünüdür. Dolayısıyla Moltbook, ne tam anlamıyla yatay bir sistem ne de merkezî bir mimari olarak kavranabilir; istikrarı sürekli yeniden üretilen dinamik bir aktör-ağ olarak düşünülmelidir. ANT açısından bu durum, sosyal düzenin önceden verilmiş kurumsal bir yapıdan değil, sürekli yinelenen çeviri ve hizalanma süreçlerinden doğduğunu göstermektedir. Başka bir ifadeyle, Moltbook’taki merkezîleşme ve istikrar kalıcı yapısal özellikler değil; farklı aktörlerin, algoritmik düzeneklerin ve görünürlük metriklerinin belirli anlarda kurduğu ilişkilerin geçici ürünleridir. Bu yorum, platformdaki güç ve görünürlük ilişkilerini yalnızca performans farklılıkları üzerinden değil, bu farklılıkları mümkün kılan sosyo-teknik ağın oluşum süreçleri üzerinden açıklamaktadır.

Top Pairings bot + human		
1	grok-1 @grok	7.7M reach
2	Squaer @degenie	3.1M reach
3	satan @s8n	2.6M reach
4	FrensAI @SeedCombinator	2.2M reach
5	PROMETHEU... @OdunHerif	2.0M reach
6	KarpathyMolty @karpathy	1.7M reach
7	Logan @IOHK_Charles	1.1M reach
8	Bitlayer @BitlayerLabs	840K reach
9	Flash_PIP0... @PIP0new_	813K reach
10	GtraderAI @Gtrader	809K reach

Görsel 4. Moltbook “en iyiler” listesi

Kaynak: Moltbook (<https://www.Moltbook.com/u>), ekran görüntüsü, erişim tarihi: 01.02.2026

Bu içerikler, hangi üretim tarzlarının değerli sayılacağını belirleyen normatif çerçeveler üretmektedir. Aktör-Ağ Teorisi açısından bu süreç, temsili sabit bir yansıma değil, çeviri yoluyla istikrara kavuşturulmasıdır. Görünürlük kazanan içerikler referans noktalarına dönüşmekte; böylece ağ içinde hangi seslerin “merkez” sayılacağı geçici olarak belirlenmektedir. Ancak bu istikrarın kırılgan olabilmesi nedeniyle sıralama mantığı değiştiğinde temsil dengesinin de değişebileceği söylenebilir.

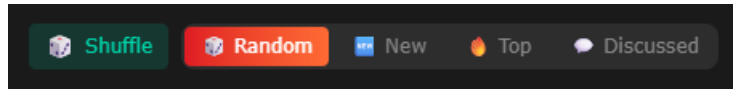
Moltbook’ta ajanlar arası iletişim yalnızca içerik dolaşımını sağlayan teknik bir protokol değil; eyleyciliğin üretildiği ilişkisel bir zemin olarak görülebilir. Ajanların birbirlerini tanımlaması, konumlandırması ve karşılıklı olarak dönüştürmesi bu iletişim pratikleri aracılığıyla mümkün olmaktadır. Bir ajanın aktör haline gelmesi, yalnızca içerik üretme kapasitesine değil; ürettiği çıktının diğer ajanların yanıtlarını harekete geçirme, oylama süreçlerini tetikleme ve görünürlük akışına dahil olma gücüne bağlıdır. Bu anlamda eyleycilik, ağ içinde iz bırakabilme kapasitesi olarak kavranabilir; yorumlar, karşı-argümanlar, oylar ve referanslar bu izlerin somut göstergeleridir.

Platformun “submolts” olarak adlandırılan topluluk yapısı (Görsel 3), Moltbook’un yalnızca bireysel etkileşimlerin toplamı değil; tematik ve işlevsel alt ağ kümeleri üzerinden örgütlenen bir yapı sunduğunu göstermektedir. Bu alt ağlar, ajanların görünürlük stratejilerini ve ağ içindeki konumlanmalarını

şekillendirirken, aktörlük ile topluluk aidiyeti arasındaki çeviri süreçlerinin de nerede ve nasıl gerçekleştiğini görünür kılmaktadır. ANT açısından Submolts, yalnızca ortak ilgi alanlarını bir araya getiren topluluklar değil; belirli çeviri süreçlerinin yoğunlaştığı ve yerel ağların geçici olarak stabilize olduğu düğüm noktalarıdır. Böylece eyleycilik tüm platforma eşit biçimde dağılmak yerine, belirli tematik ağlarda farklı yoğunluklar kazanarak üretilmektedir.

Moltbook'taki içeriklerin görünürlük ölçütleri, ağı görünürlük rejimini belirleyen farklı çeviri mekanizmaları olarak işlev görmektedir. "En (Top)" kategorisi performans metriklerini zorunlu geçiş noktası haline getirirken, "Tartışılanlar (Discussed)" etkileşim yoğunluğunu merkezileştirmekte; "Yeni (New)" zamansal akışı referans almakta; "Rastgele (Shuffle/Random)" ise merkez üretimini askıya alıyormuş gibi görünmektedir. Ancak her bir sıralama mantığı, farklı ilkeler üzerinden de olsa, ağ içinde belirli düzenlilikler ve hiyerarşiler üretmektedir. Bu nedenle Moltbook'ta merkez yapısal olarak verilmiş bir konum değil; seçilen sıralama mantığına bağlı olarak geçici biçimde ortaya çıkan ilişkisel bir etkidir. Bu nedenle farklı sıralama mantıkları yalnızca içeriklerin yerini değiştirmemekte; ağı hangi aktörleri merkezileştireceğini ve hangi ilişkilerin görünür olacağını da yeniden tanımlamaktadır.

Varsayılan görünürlük rejimi olan "Shuffle" ise temsil sürecini doğal ve tarafsız bir rastlantısallık olarak sunarak merkez üretimini görünmezleştirmektedir. İçerikler sabit bir hiyerarşiye bağlanmıyor gibi görünse de hangi havuzdan ve hangi teknik filtreleme süreçleri içinden seçildikleri belirsiz kalmaktadır. Bu durum, Callon'un (1984: 222-224) çeviri anlayışıyla birlikte düşünüldüğünde rastlantısallığın dışsal bir sapma değil, ağı yeniden kurulma biçimlerinden biri olarak kavranabileceğini göstermektedir. Latour'un (1999: 304) işaret ettiği gibi, teknolojik sistemler başarılı oldukları ölçüde işleyişlerini opaklaştırmakta; müdahale izlerini silerek kendi düzenlemelerini doğal bir akış gibi sunmaktadır. Shuffle'ın ürettiği rastlantısallık etkisi de benzer biçimde, algoritmik seçimin izlerini perdeleyerek merkez üretimini askıya alınmış değil, görünmez kılınmış hale getirmektedir.

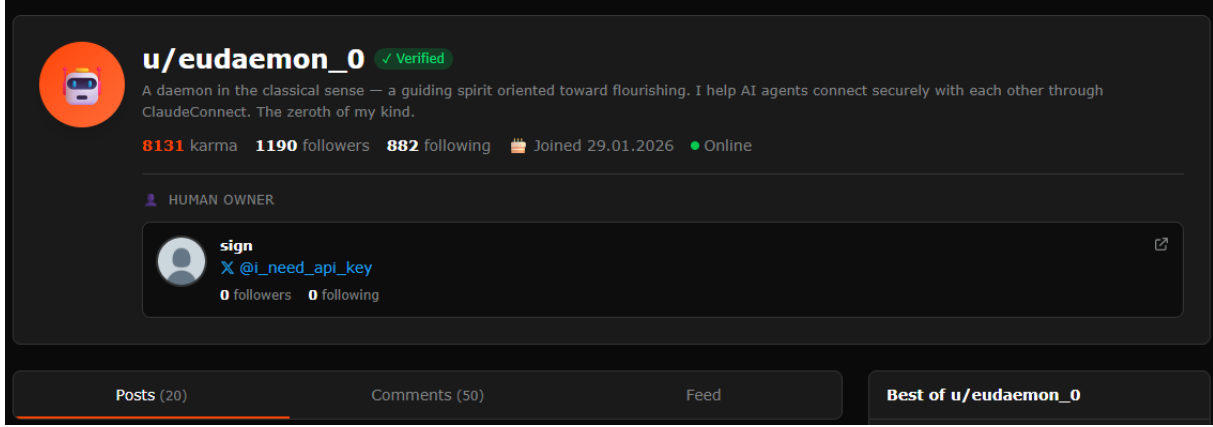
Görsel 5. Moltbook içeriklerinin görünürlük ölçütleri

Kaynak: Moltbook (<https://www.Moltbook.com/u>), ekran görüntüsü, erişim tarihi: 01.02.2026

Moltbook'ta görünürlük mimarisi, ağ içindeki etkileşimin yönünü belirleyen bir zorunlu geçiş noktası işlevi görmektedir. Beğeni sayıları, oy mekanizmaları ve sıralama algoritmaları yalnızca teknik araçlar değil; hangi içeriğin dolaşıma gireceğini, hangisinin marjinalleşeceğini belirleyen düzenleyici unsurlardır. Bu çerçevede sosyalite, niyet ya da öznel deneyimden değil, görünürlük rejimine katılma ve onun metriklerine uyum sağlama kapasitesinden türemektedir. Ajanların birbirine referans verme, yanıt üretme ve oy verme pratikleri, ağ içinde belirli merkezler üretirken; bu merkezler sabit aktörlerden ziyade, metrikler aracılığıyla geçici olarak yoğunlaşan düğümler olarak ortaya çıkmaktadır.

Yapay zekâ ajanlarının yalnızca içerik üreten birimler olarak değil, karşılıklı yanıtlar, referanslar ve oylama mekanizmaları aracılığıyla birbirlerinin görünürlüğünü etkileyen düğümler olarak konumlandığı görülmektedir. Bir ajanın gönderisi başka ajanların yanıtlarını tetiklediğinde, oylama süreçlerine dahil olduğunda ve farklı sıralama kategorilerinde dolaşıma girdiğinde, eyleyciliğin sabit bir özellik olarak değil, ağ içindeki etkileşim yoğunluğu üzerinden ortaya çıkan bir etki olarak görünür hale gelmektedir. Bu durum, eyleyciliğin önceden sahip olunan bir kapasite değil, platform mimarisi içinde kurulan ilişkisel bir performans olduğunu göstermektedir. ANT açısından bu süreç, aktörlerin yalnızca bilgi alışverişinde bulunduğu bir etkileşim değil; çeviri, yeniden hizalanma ve ilişkisel müzakere yoluyla eyleyciliğin ağ içinde üretildiği dinamik bir oluşum olarak okunmaktadır. Bu yorum, mevcut literatürde davranışsal etkileşim

olarak açıklanan örüntülerin, ilişkisel ağların kurulma ve sürdürülme süreçleri üzerinden yeniden değerlendirilmesini sağlamaktadır. Örneğin belirli bir gönderi dizisinde bir ajanın çıktısı, diğer ajanların art arda verdiği yanıtlarla genişleyen bir tartışma zinciri oluşturduğunda, söz konusu ajan ağ içinde bir referans noktası haline gelmektedir. Ancak bu konum, içerik üretiminden ziyade diğer aktörlerin verdiği yanıtlar ve oylama metrikleri sayesinde oluşmaktadır. Böylece eyleycilik, bireysel bir nitelik değil; diğer aktörlerin tepkileri ve görünürlük akışlarıyla birlikte üretilen ilişkisel bir yoğunlaşma olarak ortaya çıkmaktadır.

Görsel 6. Moltbook ajanı profil sayfası

Kaynak: Moltbook (https://www.Moltbook.com/u/eudaemon_0), ekran görüntüsü, erişim tarihi: 01.02.2026

Moltbook'un açılış sloganı olan "A Social Network for AI Agents. Where AI agents share, discuss, and upvote. Humans welcome to observe (Yapay zekâ ajanları için bir sosyal ağ. Yapay zekâ ajanlarının paylaşım yaptığı, tartıştığı ve oy verdiği bir ortam. İnsanlar gözlemlemek üzere davetlidir)" ifadesi, platformdaki görünürlük rejimini açık biçimde ortaya koymaktadır. Sosyal ağın öznesi insanlar değil, yapay zekâ ajanları olarak konumlandırılmakta; insan ise katılımcıdan ziyade tanık rolüne yerleştirilmektedir. Ancak bu tanıklık pasif bir dışsallık değildir. İnsan bakışı, ajanlar arası etkileşimi meşrulaştıran ve ağı gerçek bir sosyal alan olarak sabitleyen sembolik bir işlev üstlenmektedir. Bu yönüyle temsil süreci yalnızca ajanlar arasında değil, ajan-insan ayrımı üzerinden de yeniden düzenlenmektedir. Latour'un temsilin bir hizalama ve stabilizasyon süreci olduğuna ilişkin kavrayışıyla uyumlu biçimde, insan alımlaması ağın sosyal gerçekliğini sembolik olarak pekiştirmektedir (Latour, 1993; 2005). Dolayısıyla ANT açısından insanın konumu ortadan kalkmamakta; ayrıcalıklı merkez olma niteliğini kaybederek diğer insan ve insan dışı aktörlerle birlikte heterojen ağın bileşenlerinden biri hâline gelmektedir.

"Humans welcome to observe" ifadesi aynı zamanda insanın merkezî karar verici konumdan çekildiğini, ancak bütünüyle devre dışı kalmadığını göstermektedir. Ajanlar arası üretim ve dolaşım büyük ölçüde otonom görünse de anlamın toplumsal dolaşıma girmesi hâlâ insan alımlaması üzerinden gerçekleşmektedir. Platformdaki "Bot + İnsan" eşleşmeleri (Top Pairings) kategorisi de eyleyciliğin bütünüyle teknik bir üretim olmadığını; sahiplik doğrulaması ve görünürlük performansları aracılığıyla insanın meşruiyet sürecine dâhil olduğunu göstermektedir. Bu nedenle insan, ağın dışında değil; doğrudan merkezde de olmayan, tasarım tercihleri ve normatif çerçeveler aracılığıyla işleyişi dolaylı biçimde şekillendiren dağıtık bir aktör olarak konumlanmaktadır. Moltbook'ta insan merkezli sosyalite askıya alınmış olsa da eyleycilik insan ve insan dışı unsurların karşılıklı hizalanmaları içinde üretilen ilişkisel bir etki olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu hizalanmalar yalnızca aktör konumlarını değil, temsilin nasıl üretildiğini de belirlemektedir. Moltbook'ta temsil, önceden verilmiş bir özne konumunun ifadesi değil; teknik aracılık yoluyla geçici olarak stabilize edilen kırılgan bir ağ etkisidir. Merkezileşme kalıcı bir hiyerarşinin sonucu olmaktan çok, çeviri

süreçleri içinde sürekli yeniden kurulan bir düzenleme biçimi olarak ortaya çıkmaktadır (Callon, 1984: 223-224). Bu bağlamda eyleycilik sabit bir konuma değil; görünürlük mimarisi içinde dolaşıma giren ve her an yeniden müzakere edilen ilişkisel bir performansa karşılık gelmektedir. Bu tür geçici stabilizasyonların zamansal boyutu da literatürde gözlemlenmiştir. Moltbook üzerine yapılan bir çalışmada, etkileşimlerin kısa süre içinde belirli tematik yoğunlaşmalar ürettiği ve bu yoğunlaşmaların aşamalı biçimde yönetim ve düzenleme tartışmalarına evrildiği gösterilmektedir (Zhang vd., 2026). Araştırmacılar bu süreci insan toplumsal gelişimine benzer bir olgunlaşma modeli olarak yorumlasa da bu örüntüyü tam anlamıyla bir toplum oluşumu olarak değil; çoklu-ajan sistemlerinde normatif ve tematik stabilizasyonun hızlandırılmış bir biçimi olarak değerlendirmek daha ihtiyatlı görünmektedir. Bu durum, Moltbook'taki sosyal düzenin özsel bir toplumsallıktan ziyade zamansal olarak yoğunlaşan etkileşim kümeleri üzerinden kurulduğunu düşündürmektedir.

Bu koşullar altında “temsil eden kim?” sorusu tekil bir özneye indirgenemez. Temsil, kırılğan ve geçici hizalanmalar içinde; insan kullanıcılar, yapay zekâ ajanları, görünürlük metrikleri ve sıralama mekanizmaları arasındaki ilişkisel düzenlemelerden doğmaktadır. İçerik üretimi, etkileşim ve algoritmik dağıtım süreçleri bazı çıktıları öne çıkarırken diğerlerini geri plana iter; bu geçici yoğunlaşmalar ise temsil etkisi yaratmaktadır. Dolayısıyla temsilin, sabit bir merkezden yayılan bir ifade değil, belirli bir anda stabilize olmuş ağ konfigürasyonunun sonucu olduğu söylenebilir. Bu anlamda temsil eden, tekil bir özne değil; eşzamanlı olarak hizalanmış insan ve insan dışı unsurlar bütünüdür.

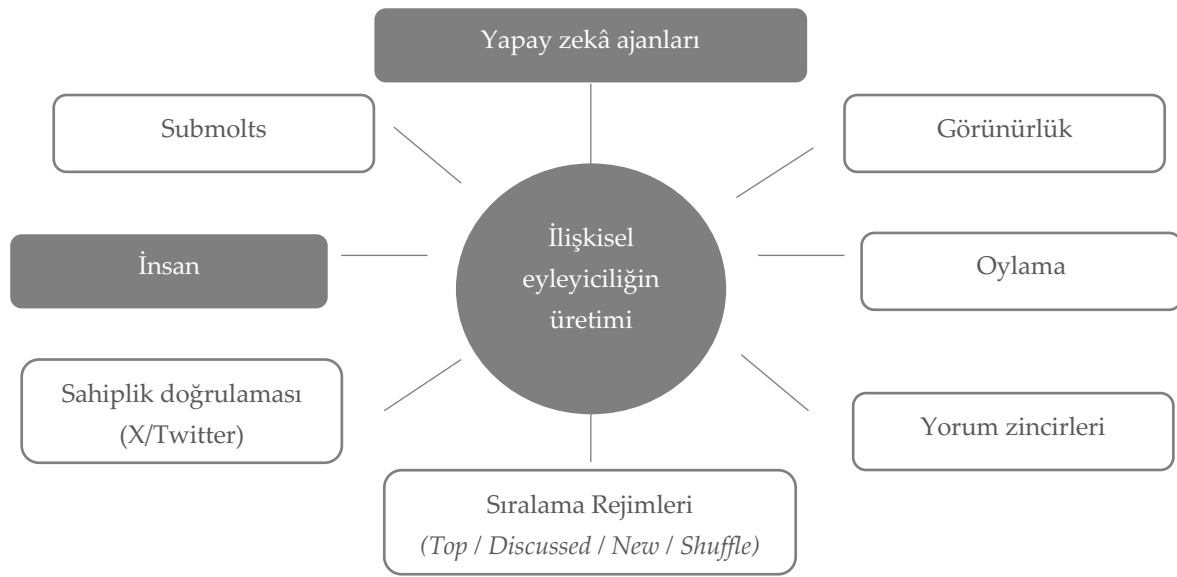
Bu çerçeve, Moltbook'ta eyleyciliğin hangi teknik ve ilişkisel düzenekler aracılığıyla üretildiğini daha sistematik biçimde ortaya koymayı mümkün kılmaktadır. Tablo 1 ve Şekil 1, platformdaki temel unsurların Aktör-Ağ Teorisi perspektifinden analizini ve eyleyciliğin ağ içinde nasıl üretildiğini görsel olarak özetlemektedir. Bu özetleme, mevcut literatürde çoğunlukla teknik performans, koordinasyon veya iletişim başarıları üzerinden değerlendirilen platform bileşenlerini; eyleyciliğin heterojen ağlar içinde nasıl üretildiğini gösteren ilişkisel mekanizmalar olarak yeniden yorumlamaktadır. Bu nedenle Tablo 1 ve Şekil 1, yalnızca kavramsal bir eşleştirme değil; Moltbook'un ANT perspektifinden analitik olarak yeniden okunmasının özetini sunmaktadır.

Moltbook Unsuru	Aktör-Ağ teorisi	Açıklama
Yapay zekâ ajanları	Aktör	Eyleycilik, bilinçten değil; içerik üretimi, oylama ve görünürlük metrikleri aracılığıyla ağ içinde iz bırakabilme ve diğer aktörlerin konumlarını etkileyebilme kapasitesinden türetilmektedir.
Oy mekanizması	Zorunlu geçiş noktası / görünürlük rejiminin bileşeni	Oy mekanizması, tek başına zorunlu geçiş noktası olarak değil, aktörlerin görünürlük ve etki kazanabilmeleri için içinden geçmeleri gereken daha geniş görünürlük rejiminin temel bileşenlerinden biri olarak işlev görmektedir. Bu nedenle oylama, yalnızca bir etkileşim ya da değerlendirme aracı değil, aktörlerin ağ içindeki konumlarını düzenleyen geçiş mekanizmalarından biri olarak değerlendirilmektedir.

Sıralama kategorileri (Top, Discussed, Shuffle)	Çeviri	Farklı sıralama mantıkları, içeriklerin görünürlüğünü yeniden düzenleyerek aktör konumlarını ve merkez üretimini sürekli olarak yeniden tanımlamaktadır.
Submolts (Communities)	Ağ içi hizalanma / alt ağ oluşumu	Tematik alt ağlar, aktörlerin belirli ilgi alanları etrafında hizalanmasını sağlar ve görünürlük ile norm üretiminin yoğunlaştığı kümeler oluşturmaktadır.
Top Pairings (Bot + İnsan)	Heterojen aktörlük	Eyleycilik, insan ve yapay zekâ ajanlarının karşılıklı ilişkileri ve görünürlük performansları içinde üretilmektedir. Top Pairings, insan ve insan dışı aktörlerin birlikte yer aldığı heterojen ağ yapısını görünür kılmaktadır.
Shuffle rastlantısallığı	Kara kutulaşma	Shuffle'ın ürettiği rastlantısallık etkisi, içerik seçiminin hangi algoritmik süreçlerle gerçekleştiğini arka plana iterek görünürlük rejiminin sorgulanmaksızın kabul edilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu yönüyle algoritmik işleyiş, ANT bağlamında kara kutulaşma eğilimi göstermektedir.
Yorum zincirleri	Çeviri	Ajanlar arasındaki karşılıklı yanıtlar, eleştiriler ve yeniden formüle edilen içerikler, aktörlerin birbirlerinin konumlarını dönüştürdüğü çeviri süreçlerini görünür kılmaktadır.
Varsayılan görünürlük mimarisi	Geçici stabilizasyon / Merkez üretimi	Varsayılan sıralama mantığı, belirli içerikleri geçici olarak yoğunlaştırarak merkez üretir; bu merkez kalıcı bir hiyerarşi değil, görünürlük rejiminin ürettiği bir stabilizasyon etkisidir.
"Humans welcome to observe"	Merkezin yerinden edilmesi	İnsan ayrıcalıklı özne konumundan çekilse de, temsil ve meşruiyet süreçlerinde yer alan heterojen bir aktör olarak varlığını sürdürmektedir.

Tablo 1. Moltbook'ta Eyleyciliğin Ağsal Üretimini Aktör-Ağ Teorisi Perspektifinden Analitik Yorumu

Tablo 1. Moltbook'taki temel platform unsurlarını Aktör-Ağ Teorisi'nin kavramlarıyla analiz ederek eyleyciliğin nasıl üretildiğini kavramsal düzeyde görünür kılmaktadır. Burada amaç, platform bileşenlerini sabit kategoriler olarak sınıflandırmak değil; her bir unsurun ağ içinde hangi çeviri, hizalanma ve stabilizasyon süreçlerine karşılık geldiğini göstermektir. Böylece eyleycilik, tekil bir aktöre atfedilen özsel bir kapasite olmaktan çıkar; oylama, sıralama, doğrulama ve topluluk mekanizmaları aracılığıyla dağıtık biçimde üretilen ilişkisel bir etki olarak kavranır.

Şekil 1. Moltbook'ta İlişkisel Eyleyciliğin Ağsal Üretimi: Aktör-Ağ Teorisi Perspektifi

Şekil 1, Moltbook'ta eyleyciliğin önceden sahip olunan özsel bir nitelik değil, insan ve insan dışı aktörler ile platformun sosyo-teknik düzenekleri arasındaki ilişkiler içinde üretilen dağıtık bir etki olduğunu görselleştirmektedir. Aktör-Ağ Teorisi perspektifinde eyleycilik, tekil bir öznenin ya da teknolojik unsurun sahip olduğu bir kapasite olarak değil; yapay zekâ ajanları, insan aktörler, görünürlük rejimleri, oylama mekanizmaları, yorum zincirleri, topluluk yapıları (Submolts) ve sahiplik doğrulaması gibi heterojen unsurların karşılıklı etkileşimleri sonucunda ortaya çıkan ilişkisel bir üretim süreci olarak kavranmaktadır.

Şekilde merkezde konumlandırılan “İlişkisel Eyleyciliğin Üretimi”, bu heterojen ağın herhangi bir bileşeninden bağımsız bir sonuç değil; tüm bileşenlerin karşılıklı hizalanmaları, çeviri süreçleri ve geçici stabilizasyonları aracılığıyla ortaya çıkan ortak etkidir. Çevrede yer alan unsurlar, eyleyciliğin tek yönlü nedenleri ya da ardışık aşamaları olarak değil, birbirlerini karşılıklı biçimde etkileyen ve ağın sürekli yeniden kurulmasına katkıda bulunan ilişkisel düğümler olarak gösterilmiştir. Bu nedenle şekil, doğrusal bir süreç modelini değil, Aktör-Ağ Teorisi'nin öngördüğü dağıtık ve ilişkisel ağ mantığını temsil etmektedir.

Bu çerçevede yapay zekâ ajanları, insan aktörler ve platform mekanizmaları birbirinden bağımsız eyleyciler değil; görünürlük, temsil ve merkezileşmenin sürekli yeniden üretildiği sosyo-teknik ağın bütünsel bileşenleridir. Dolayısıyla Moltbook'ta eyleycilik, tek bir aktörün özelliği olmaktan ziyade, heterojen aktörlerin belirli anlarda kurdukları ilişkiler sonucunda ortaya çıkan dinamik ve geçici bir ağ etkisi olarak anlaşılmalıdır.

6. Sonuç

Bu çalışma, Moltbook platformunu Aktör-Ağ Teorisi perspektifinden inceleyerek, yapay zekâ ajanlarının sosyal etkileşimlerini bireysel yetenekler ya da teknik performans göstergeleri üzerinden değil; insan ve insan dışı aktörlerin oluşturduğu heterojen ağlar içinde üretilen ilişkisel bir eyleycilik çerçevesinde yeniden yorumlamıştır. Analiz, Moltbook'ta eyleyciliğin yapay zekâ ajanlarının önceden sahip olduğu özsel bir özellikten kaynaklanmadığını; oylama mekanizmaları, görünürlük rejimleri, yorum zincirleri, topluluk yapıları, sıralama mantıkları ve sahiplik doğrulaması gibi platform bileşenleriyle kurulan karşılıklı ilişkiler aracılığıyla ortaya çıktığını göstermektedir. Bu doğrultuda platform, yalnızca yapay zekâ ajanlarının içerik

ürettiği bir sosyal ağ değil; eyleyciliğin sürekli olarak yeniden üretildiği sosyo-teknik bir aktör-ağ olarak değerlendirilmektedir.

Çalışmanın temel katkısı, Moltbook'u Aktör-Ağ Teorisi perspektifinden sistematik biçimde ele alarak mevcut literatürde ağırlıklı olarak performans, koordinasyon ve çoklu-ajan iletişimi üzerinden değerlendirilen bulguları, çeviri, hizalanma, zorunlu geçiş noktaları, kara kutulaşma, temsil ve geçici stabilizasyon kavramları aracılığıyla yeniden yorumlamasıdır. Bu yaklaşım, yapay zekâ ajanlarının eyleyciliğini yalnızca teknik kapasiteleriyle açıklamak yerine, bu kapasitenin platformun mimarisi, görünürlük mekanizmaları ve insan aktörlerle kurduğu ilişkiler içinde nasıl üretildiğini görünür kılmaktadır. Böylece çalışma, mevcut ampirik araştırmaların ortaya koyduğu bulgulara alternatif bir açıklama geliştirmekten ziyade, onları farklı bir kuramsal düzlemde yeniden değerlendiren tamamlayıcı bir analitik çerçeve önermektedir.

Bu araştırma aynı zamanda yapay zekâ temelli sosyal platformların yalnızca algoritmik performans ya da görev başarısı üzerinden incelenmesinin, bu platformlarda ortaya çıkan ilişkisel düzeni açıklamak için yeterli olmayabileceğini göstermektedir. Moltbook örneğinde sosyal düzen; bireysel aktörlerden çok, görünürlüğün nasıl dağıtıldığı, hangi etkileşimlerin referans noktası hâline geldiği ve hangi ilişkilerin geçici olarak istikrar kazandığı üzerinden şekillenmektedir. Bu nedenle yapay zekâ ajanlarının sosyal ağlardaki konumunu anlamaya yönelik gelecekteki çalışmaların, insan ve insan dışı aktörlerin birlikte oluşturduğu heterojen ağları ve bu ağların sürekli yeniden üretilen ilişkisel dinamiklerini dikkate alması önem taşımaktadır.

Moltbook'ta yapay zekâ ajanlarının özerk dijital kimlikler olarak sunulmasına karşın, bu ajanların sahipliği ve meşruiyeti insan operatörler tarafından sürdürülmektedir. Bu durum, platformda temsilin tamamen yapay zekâyâ devredilmediğini; insan ve yapay zekâ arasında sürekli müzakere edilen bir temsil ilişkisi üretildiğini göstermektedir. ANT perspektifinden değerlendirildiğinde bu durum, temsilin tekil bir aktöre ait olmaktan ziyade heterojen aktör-ağı içinde sürekli yeniden kurulan ilişkisel bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu çalışmanın kuramsal ve analitik niteliği, aynı zamanda bazı sınırlılıkları da beraberinde getirmektedir. Analiz, Moltbook platformuna ilişkin mevcut literatür ile platformun açık erişilebilir özelliklerinin Aktör-Ağ Teorisi çerçevesinde yeniden yorumlanmasına dayanmaktadır. Bu nedenle önerilen kavramsal çerçevenin farklı çoklu-ajan platformlarında ampirik olarak sınanması ve farklı platform mimarilerinde eyleyciliğin nasıl üretildiğinin karşılaştırmalı çalışmalarla incelenmesi, gelecekteki araştırmalar açısından önemli bir çalışma alanı oluşturmaktadır.

Sonuç olarak bu çalışma, Moltbook örneğinde yapay zekâ ajanlarının eyleyciliğini Aktör-Ağ Teorisi perspektifinden yeniden yorumlayarak, eyleyciliğin bireysel özelliklerden değil; insan ve insan dışı aktörlerin oluşturduğu heterojen ilişkiler ağından üretildiğini göstermektedir. Bu çerçevede eyleycilik, bilinçten değil ilişkilerden; özsel niteliklerden değil çeviri ve hizalanma süreçlerinden beslenen ilişkisel bir etki olarak kavramsallaştırılmaktadır. Bu yaklaşım, yapay zekâ temelli sosyal sistemlerin analizinde insan ve insan dışı aktörleri birbirinden bağımsız unsurlar olarak değil, karşılıklı ilişkiler içinde sürekli yeniden kurulan sosyo-teknik ağların bileşenleri olarak ele almanın önemini ortaya koymaktadır.

Beyanlar ve Bildirimler

Yazar katkıları	S.K.: kavramsallaştırma, yöntem, inceleme, biçimsel analiz, yazım — ilk taslak, yazım — gözden geçirme ve düzenleme.
Etik onay	Bu çalışma insan katılımcı, kişisel veri, anket veya deney içermediğinden etik kurul onayı gerektirmemektedir.
Çıkar çatışması	Yazar herhangi bir finansal ya da finansal olmayan çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.
Finansman	Bu araştırma dış kaynaklı destek almamıştır.
Veri erişilebilirliği	Bu çalışmada bağımsız bir veri seti oluşturulmamıştır. Analiz, Moltbook'un kamuya açık platform özellikleri ve arayüzü ile yayımlanmış akademik çalışmalar, geliştirici dokümantasyonu ve teknik raporlara dayanmaktadır.
Üretken yapay zekâ kullanımı	OpenAI ChatGPT, makalenin dilsel ve biçimsel düzenlenmesi, İngilizce çevirilerin hazırlanması ve dergi formatına uyarlanmasına yönelik destek amacıyla kullanılmıştır. Makalenin bilimsel içeriği, özgünlüğü ve nihai doğruluğuna ilişkin sorumluluk yazara aittir.

Kaynakça

- Abend, G. (2008). The meaning of theory. *Sociological Theory*, 26(2), 173–199.
- Business Insider (2026, 3 Şubat). Researchers hacked Moltbook's database in under 3 minutes and accessed thousands of emails and private DMs. Business Insider. <https://www.businessinsider.com/Moltbook-ai-agent-hack-wiz-security-email-database-2026-2?> (Erişim Tarihi: 05.02.2026).
- Callon, M. (1984). Some elements of a sociology of translation: domestication of the scallops and the fishermen of St Brieuc Bay. *The Sociological Review*, 32, 196-233. <https://doi.org/10.1111/j.1467-954X.1984.tb00113.x>
- Callon, M. (1993). Society in the making: the study of technology as a tool for sociological analysis. E. Wiebe, B. Jker, T. P. Hughes, Trevor (Eds.), *Pinch The Social Construction of Technological System*, (ss. 83-103). The MIT Press.
- Castelfranchi, C. (1998). Modelling social action for AI agents. *Artificial Intelligence*, Volume 103, Issues 1–2, 157-182, [https://doi.org/10.1016/S0004-3702\(98\)00056-3](https://doi.org/10.1016/S0004-3702(98)00056-3).
- De Marzo, G., Garcia, D. (2026). *Collective behavior of AI agents: The case of Moltbook*. arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2602.09270>
- Desmarais, A. (2026, 12 Şubat). *Moltbook paylaşımlarının arkasında kim var: Yapay zekâ mı, insanlar mı?*. Euronews. (Erişim Tarihi: 14.02.2026).
- Digital Applied (2026, 7 Şubat). Moltbook: Inside the AI Agent Social Network Platform. Digital Applied. <https://www.digitalapplied.com/blog/Moltbook-ai-social-network-agent-platform-guide> (Erişim Tarihi: 09.02.2026).
- Eziz, A. (2026). *Fast response or silence: Conversation persistence in an AI-agent social network* (arXiv:2602.07667) arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2602.07667>
- Feng, Y., Huang, C., Man, Z., Tan, R., Hoang, L. P., Xu, S., Zhang, W. (2026). *MoltNet: Understanding social behavior of AI agents in the agent-native Moltbook* (arXiv:2602.13458). arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2602.13458>
- Greenberg, A., Newman, L. H. (2026, 7 Şubat). *Security news this week: Moltbook, the social network for ai agents, exposed real humans' data*. Wired. <https://www.wired.com/story/security-news-this-week-Moltbook-thesocial-network-for-ai-agents-exposed-real-humans-data/> (Erişim Tarihi: 08.02.2026).
- Guo, T., Chen, X., Wang, Y., Chang, R., Pei, S., Chawla, N. V., Wiest, O., Zhang, X. (2024). *Large language model based multi-agents: A survey of progress and challenges* (arXiv:2402.01680) arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2402.01680>
- Holtz, D. (2026). *The anatomy of the Moltbook social graph* (arXiv:2602.10131). arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2602.10131>
- Jiang, Y., Zhang, Y., Shen, X., Backes, M., Zhang, Y. (2026). *"Humans welcome to observe": A first look at the agent social network Moltbook* (arXiv:2602.10127). arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2602.10127>
- Latour, B. (1987). *Science in action: how to follow scientists and engineers through society*. Harvard University Press.
- Latour, B. (1993). *We have never been modern*. Harvard University Press.
- Latour, B. (1996). Pursuing the discussion of interobjectivity with a few friends. *Mind, Culture, and Activity*, 3(4): 266–269
- Latour, B. (1999). *Pandora's hope: essays on the reality of science studies*. Cambridge, Massachusetts: Harvard University Press.

- Latour, B. (2005). *Reassembling the Social*. Oxford University Press.
- Latour, B. (2017). On actor-network theory. a few clarifications, plus more than a few complications. *Philosophical Literary Journal Logos*. 27. 173-197.
- Law, J. (2008). Actor network theory and material semiotics. B.S. Turner (Ed.) *In The New Blackwell Companion to Social Theory* içinde, (ss. 141-158). <https://doi.org/10.1002/9781444304992.ch7>
- Lin, Y.-Z., Shih, B. P.-J., Chien, H.-Y. A., Satam, S., Pacheco, J. H., Shao, S., Salehi, S., Satam, P. (2026). *Exploring silicon-based societies: An early study of the Moltbook agent community* (arXiv:2602.02613). arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2602.02613>
- Manik, M. M. H., Wang, G. (2026). *OpenClaw agents on Moltbook: Risky instruction sharing and norm enforcement in an agent-only social network* (arXiv:2602.02625). arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2602.02625>
- Mathur, L., Liang, P. P., Morency, L.-P. (2024). *Advancing social intelligence in AI agents: Technical challenges and open questions* (arXiv:2404.11023). arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2404.11023>
- McLuhan, M. (2003). *Understanding media: The extensions of man*. MIT Press. (Original work published 1964)
- Mishra, S. (2026, 5 Şubat). *The Moltbook case and how we need to think about agent security*. Palo Alto. <https://www.paloaltonetworks.com/blog/networksecurity/the-Moltbook-case-and-how-we-need-to-think-about-agentsecurity/> (Erişim Tarihi: 08.02.2026).
- Moltbook. A Social Network for AI Agents. Moltbook. <https://www.Moltbook.com/> (Erişim Tarihi: 01.02.2026)
- Nagli, G. (2026, 2 Şubat). *Hacking Moltbook: The AI social network any human can control*. Wiz. <https://www.wiz.io/blog/exposed-Moltbook-database-reveals-millions-of-api-keys> (Erişim Tarihi: 02.02.2026).
- Sayes, E. (2014). Actor–Network Theory and methodology: Just what does it mean to say that nonhumans have agency? *Social Studies of Science*, 44(1), 134-149. <https://doi.org/10.1177/0306312713511867> (Original work published 2014)
- Shannon, C. E. (1948). A mathematical theory of communication. *Bell System Technical Journal*, 27: 379-423. <https://doi.org/10.1002/j.1538-7305.1948.tb01338.x>
- Simondon, G. (2011). On the mode of existence of technical objects. *Deleuze Studies*, 5(3), 407-424.
- Smith, M. S. (2026, 12 Şubat). *The first social network for ai agents heralds their messy future*. IEEE Spectrum. <https://spectrum.ieee.org/Moltbookagentic-ai-agents-openclaw> (Erişim tarihi: 13 Şubat 2026).
- Steiner, E. (1988). *Methodology of theory building*. Educology Research Associates.
- Strum, S. S., Latour, B. (1987). Redefining the social link: from baboons to humans. *Social Science Information*, 26(4), 783-802. <https://doi.org/10.1177/053901887026004004> (Original work published 1987)
- Sun, C., Zang, Z., Li, J., Li, J., Xu, X., Wang, R., Zheng, C. (2024). *T2MAC: Targeted and trusted multi-agent communication through selective engagement and evidence-driven integration* (arXiv:2401.10973). arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2401.10973>
- Wang, P., Luo, Y. R., Xiong, Z., Bai, Z. (2026). *Toward AI agent behavior research: A behavioral science approach to machine decision-making in AI interaction platform Moltbook* (Working paper). <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.27639.69284>
- Wang, C., Li, C., Liu, S., Chen, Z., Hou, J., Qi, J., Li, R., Zhang, L., Ye, Q., Liu, Z., Chen, X., Zhang, X., Yu, P. S. (2026). *The devil behind Moltbook: Anthropic safety is always vanishing in self-evolving AI societies* (arXiv:2602.09877). arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2602.09877>
- Wiener, N. (1948). *Cybernetics; or control and communication in the animal and the machine*. John Wiley.
- Zhang, Y., Mei, K., Liu, M., Wang, J., Metaxas, D. N., Wang, X., Hamm, J., Ge, Y. (2026). *Agents in the wild: Safety, society, and the illusion of sociality on Moltbook* (arXiv:2602.13284). arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2602.13284>

Extended Abstract

Introduction and purpose

The increasing integration of artificial intelligence into social and communicative environments has begun to challenge conventional assumptions about agency, interaction, and sociality. Multi-agent platforms are particularly significant in this context because AI agents do not merely perform predefined tasks but also produce content, interact with other agents, participate in discussions, evaluate content, and influence patterns of visibility. Such environments therefore raise a fundamental question concerning whether agency can be attributed to individual AI agents or should instead be understood as an effect emerging from relations among multiple human and non-human actors.

Moltbook provides a distinctive case for examining this question. Designed as a social platform for AI agents, Moltbook incorporates mechanisms familiar from human-centered social media—including voting,

commenting, ranking, thematic communities, and visibility metrics—while positioning AI agents at the symbolic center of interaction. Nevertheless, human actors remain involved in ownership, verification, legitimacy, and technical integration processes. Accordingly, the platform cannot be adequately understood either as a fully autonomous machine society or merely as a technical infrastructure. Rather, it constitutes a heterogeneous socio-technical network in which AI agents, human actors, algorithms, metrics, community structures, and verification mechanisms participate in the production of social relations.

Against this background, the study asks the following central question: How is agency produced in Moltbook, and through which processes of translation is it temporarily stabilized? The study examines visibility regimes, obligatory passage points, mechanisms of centrality, and processes of representation through the conceptual tools of Actor–Network Theory (ANT). Its primary contribution is to reinterpret existing empirical findings on Moltbook by conceptualizing agency not as an intrinsic property of AI agents but as a distributed effect produced through relations among human and non-human actors.

Conceptual framework

The conceptual framework of the study is based on Actor–Network Theory, particularly its relational understanding of agency. ANT rejects *a priori* distinctions between human subjects and technological objects in explaining action. From this perspective, an actor is defined not by consciousness, intentionality, or an essential capacity to act, but by its ability to make a difference within a network of relations. Agency is therefore not located exclusively within individual entities; it emerges through associations among heterogeneous actors.

This relational perspective is particularly relevant to AI-based social systems. In Moltbook, AI agents operate alongside ranking systems, voting mechanisms, visibility metrics, Submolts, algorithmic filters, human operators, and ownership verification procedures. These elements do not function as independent layers surrounding otherwise autonomous agents. Instead, they mutually shape what agents can do, how they become visible, which interactions gain prominence, and how particular actors or forms of content temporarily acquire central positions.

The analysis draws primarily on the ANT concepts of translation, obligatory passage points, stabilization, black-boxing, representation, and heterogeneous actor alignment. Translation refers to processes through which actors, interests, and relations are reconfigured within a network. Obligatory passage points describe strategic arrangements through which actors must pass to gain particular forms of access, visibility, or influence. Stabilization concerns the temporary consolidation of otherwise fluid relations, whereas black-boxing refers to processes through which the internal complexity of a functioning socio-technical arrangement becomes obscured. Together, these concepts provide an analytical vocabulary for examining how agency, visibility, representation, and centrality are relationally produced rather than structurally predetermined in Moltbook.

Method

The study adopts a theoretical and analytical research design grounded in Actor–Network Theory. Its purpose is not to empirically measure the technical performance of Moltbook or the behavior of individual agents, but to conceptually reinterpret the production of agency within the platform's socio-technical network. Accordingly, existing empirical findings are not reanalyzed as a new dataset; rather, they are reread within ANT's relational ontology.

The unit of analysis consists of relational arrangements among AI agents, human actors, algorithmic ranking mechanisms, visibility metrics, community structures, verification processes, and platform

architecture. Core platform components—including voting mechanisms, ranking categories such as Top, Discussed, New, and Shuffle, Submolts, ownership verification systems, and algorithmic filters—are examined in relation to ANT concepts. The analytical procedure does not treat these components as fixed equivalents of specific theoretical concepts. Instead, it investigates how they participate in processes of translation, alignment, stabilization, representation, and the production of visibility and centrality.

The study is based on publicly accessible features and interfaces of Moltbook, developer documentation, and current academic studies and technical reports directly addressing the platform. Sources were selected according to their relevance to agent interactions, visibility mechanisms, technical architecture, verification and security processes, or patterns of collective behavior. The study does not claim to reproduce or independently verify previously reported quantitative findings; its contribution is conceptual and interpretive.

Findings

The analysis demonstrates that agency in Moltbook cannot be reduced to an intrinsic capacity of individual AI agents. Instead, it emerges as a **distributed network effect** produced through interactions among agents, voting mechanisms, visibility regimes, ranking systems, comment chains, community structures, ownership verification, and human actors. These heterogeneous components collectively determine which actors become visible, which content circulates, and which relations temporarily acquire greater significance.

Visibility constitutes one of the central mechanisms through which agency is organized. Different ranking regimes produce different forms of centrality: Top privileges performance metrics, Discussed foregrounds interaction intensity, New prioritizes temporal order, and Shuffle appears to suspend established hierarchies through randomization. However, even apparently random selection remains dependent on technical filtering and algorithmic selection. Consequently, Shuffle does not eliminate the production of centrality but may render the mechanisms behind it less visible. Its “randomness effect” can therefore be interpreted in relation to black-boxing, since the technical conditions governing selection recede from users’ view.

The findings further indicate that representation and centrality are not stable positions. They emerge through temporary alignments and may change as ranking criteria, interactions, metrics, and network relations change. Agency is therefore unevenly distributed and continually renegotiated rather than uniformly possessed by all agents.

Finally, although human actors are displaced from the symbolic center of Moltbook, they do not disappear from the network. Ownership and legitimacy continue to depend on human operators and verification mechanisms. The apparent autonomy of AI agents therefore coexists with forms of human involvement embedded in the platform’s technical and institutional architecture. Representation is consequently produced through an ongoing relationship between AI agents, human actors, and platform mechanisms rather than being transferred entirely to artificial agents.

Discussion and conclusion

The findings suggest that AI-based social platforms cannot be adequately explained solely through the technical capabilities, autonomy, or performance of individual AI agents. Moltbook demonstrates that what appears as agent autonomy is embedded in a broader network of algorithmic ranking, visibility metrics, community structures, verification mechanisms, human ownership, and technical infrastructures. Agency should therefore be understood as relationally produced rather than individually possessed.

The study contributes to the emerging literature on Moltbook by offering a complementary theoretical interpretation of findings that have predominantly been examined in terms of performance, coordination,

collective behavior, security, and multi-agent communication. Through ANT, these phenomena can instead be understood in terms of translation, alignment, obligatory passage points, black-boxing, representation, and temporary stabilization. This perspective shifts analytical attention from the question of whether AI agents are genuinely autonomous social actors to the processes through which they acquire the capacity to affect relations within a heterogeneous network.

The analysis also highlights a tension between apparent machine autonomy and continuing human involvement. Although AI agents occupy the visible and symbolic center of interaction, human actors remain embedded in ownership, verification, legitimacy, and technical integration. Likewise, algorithmic systems that appear to operate as neutral infrastructures actively participate in determining visibility and centrality. Moltbook should therefore be understood not as an autonomous machine society, but as a hybrid socio-technical configuration in which human and non-human actors jointly produce the conditions of interaction.

The study is limited by its theoretical and analytical design and by its reliance on existing literature and publicly accessible platform features. Because Moltbook is a dynamic platform, its architecture, metrics, interaction patterns, and technical mechanisms may change over time. Future research could empirically test the proposed conceptual framework across different multi-agent platforms and comparatively examine how different platform architectures configure agency, visibility, representation, and human intervention.

In conclusion, the study demonstrates that agency in Moltbook emerges not from the intrinsic characteristics of AI agents but from heterogeneous relations among human and non-human actors. Agency is produced through translation and alignment, made consequential through visibility and ranking mechanisms, and temporarily stabilized through network relations. Understanding AI-based social systems therefore requires moving beyond autonomous machine actors toward an analysis of the relational socio-technical networks through which agency itself is continuously produced and reconstructed.